

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre ..... 24 korona.
 Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:
 Egy évre ..... 28 korona.
 Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

RENDELTÉSEK:
 4-annál több példát sor egyszer 20 fill.
 minden következőnél 16 fillér

Nyitási díj 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és osztrák egyenlő
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 222.

KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Részvénytársaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 181.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Vasárnap, október 11.

Ma számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: A véres föld.
- Az „adópré”.
- A külügyminiszter a magyar-szerb konfliktusról.
- A kerülsői telepítés titka.
- A vasárnapi munkaszünet a vidéken.
- Asszonyi szemmel.
- A jövődímező autóbussz
- A nőtisztviselők egyesületének alakuló közgyűlése.
- Képek a belgrádi opeert-torradalomból.
- A büntényára osalt aradi gyermekleány.
- Vizegátat a szocialisták ellen.
- Eltűnt ügyvéd
- Lejárt a vám- és adóaktár pályázata.
- Megrágalmazott aradi urleaszony.
- Tarkaságok.
- Tárca: Gyuri. Irtá: Erdély Jenő.

A véres föld.

Arad, október 10

Megvolt az első ütközet. Nem Zimony és Belgrád között, se pedig a kelettrümélliai határon, ahol a bolgár katonák néznek farkasszemet a török spahi-ezredekkel.

A csata itt esett meg, a kisjenői országoton, amelyik a telepeseiről elhírese-dett Kerülsőre vezet. A Sigray-birtokon hánykódó magyar telepeseket megtámadták a falubeli őslakók, a románok. A hadüzenetet sokkal hamarabb követte a harc, mint a diplomáciában. Pár perc alatt szervezett rajvonásban állottak szemben egymással a telepesek és a románok. Kocsilöcsessel, bicskával, füttykössel mentek egymásnak. Egy halott, több sebesült — ez a harctéri jelentésnek a vége.

Az üzletnek, amelyet Világossy József budapesti ügyvéd ur csinált, ez az epilógusa. Ki az igazi áldozat: az a kerülsői

ember, akit egy löcs agyon talált, az a telepes, akit e miatt be fognak zárni, a csalódott telepesek — előlött lehet vitázni. Világossy urra nézve az ügy egyéb következményekkel aligha járt, minthogy az üzlet rosszul sikerült.

A kerülsői csatának — ezt jó lesz mindjárt megértetni, — nincsen nemzeti-ségi háttere. Nem az oláhok mentek harcba a magyarokkal, hanem a benszülöttek a jövevényekkel. Az oka pedig, amint hogy az egész kerülsői gyalázatosságnak alapja: a földre való éhesség. Ha a kerülsői szinmagyarok lennének, vagy pedig a telepesek havasi mócok: akkor is féltékenykedve nézték volna a régiak a bevándorlókat. A nép mindenütt egyféle szemmel nézi a „földosztást.” Arra a földre, amelyik Kerülsőn van, több jussuk van a kerülsősieknek, mint az idegeneknek, a jött-menteknek, akiknek soha hírét nem hallották. Ez a jog persze tisztán érzelmi motivumokra van építve, amelyre sem az olasz földön élő Sigrayak nem adnak s még kevésbé törődik velük Világossy ügyvéd ur, az üzlet mestere. S amikor a remény vonatja elhozza Kerülsőre a sok telepest, a falubeliek nagyobb dühvel néznek rá, mint — téjünk újra a világpolitikához — Szerbia az osztrák magyar monarchia felé. Az „idegenek” ide jönnek, övék a föld, el akarnak hatalmasodni, — talán ők akarnak az urak lenni Kerülsőn. Hiszen: akié a föld, azé a hatalom. Ez az oka a fanatikus gyűlöletnek, a melylyel a kerülsősiek az új földesgazdákat nézték, nem pedig a nemzetiségi különbség. A nemzetiségi különbség talán fokozta az indulatokat, de nem az volt az ok. A miatt

nem folyt volna vér a kerülsői országoton.

Ha gyűlöletükben megátkozták a jövevényeket, hát ez az átok ugyan megfogant rajtuk. Idejöttek s most egy nagyobb részük mehet vissza oda, ahonnet idecsábitották. Lázár Zoárd dr. országgyűlési képviselő egy igen okos és objektív levélben — amely e lap más helyén olvasható — az egész telepítési ügy morálját egy igen rövid mondat prózájába önti: pénz nélkül nem lehet földet venni. Aki pénz nélkül jött, az vissza fog menni s nem vesztett semmit. Hát ez igaz. De a telepesekkel elhittették, hogy pénz nélkül fognak földet kapni s köztudomásu, hogy a legtöbb parcellázásnak, a melyet a spekuláció végez, ez a csábitó szere. Még a váltók bélyegét is az ügyvéd vette. Hát ez az elhittetes nagyon közeljár a tévutra vezetéshez és ez megérdemli a kárhoztatást. S azok is, akik mindegyik pénz nélkül jöttek az ígéret földjére, amelyet a parcellázók mutattak nekik, azok is sokat, igen sokat vesztettek. Munkában, időben, talán némi pénzben is (hiszen egy tényérnagyságu földet se lehet minden költség nélkül művelni) és most már vérben is. S vajjon azok, akik pénzzel jöttek a parcellázás mezejére, s akiknek a bányák, a humánus bankok módot adtak arra, hogy a földet megtartsák, kedvet éreznek-e a mai harc után, hogy tovább is ott maradjanak, ahol a bizonytalan jövő függ a fejük fölött és a gyűlölet ég a lábuk alatt?

A kerülsői árverést forró izgatottság rajzolta körül. Egtek az izgatottságban a telepesek, a kiknek bőrén dobolt a licitá-

A HÉTRŐL.

Háborusdi.

Ha azelőtt nagy vigan
 Gyerköcöket láttam
 Háborusdit játszani
 A Salacz-utcában,
 A legelső én valék
 Ki biztattam őket:
 Üsd a muszkát, nem apád!
 Lőjj be a töröknek.

Tempora mutantur! . . . Most
 Ha kis hadat nézek,
 Mely nagy dühvel vágja a
 Dacos ellenséget,
 S hosszú utcák nagy során
 Indul háborura:
 Ez a korszak szelleme! —
 Sugom elborulva.

Nem a muszkat vágja már
 A gyerek az utcán,
 Se a török sereget,
 Győzelemben jutván.
 Háborusdis gyerekek
 Most peckesen mondják:

„Na, te leszel Szerbia,
 Én meg Magyarország.”

S mit eltanult s gyakorol
 Már az utca népe,
 Arról beszél a magyar
 Gazdagja, szegénye.
 Kávéházba, séta közt,
 Várba' minden házba'
 S minden ember van itt most
 Némi csata-lázba,

Háboruról foly' a szó
 A pikkoló mellett,
 S harci dühvel mond be sok —
 Béla kasszás tercet.
 S harci kürtként hallszik ah!
 „Bemondom a kontrát.”
 „Ó bár lennél ifjú szerb,
 Vagy annexált bosnyák.”

Igy hangzik most a beszéd
 Széles e hazába,
 Puskaaporos itt a lég,
 Kőd borul a tájra.
 Sőt, mint hallom — háboru
 Küszöbén is állva
 Nagyba' mozgónta' a'
 A mozi-színházba'.

Bár megszoktuk nagyon a
 Puskaaporos léget,
 Köztünk mindig csata van,
 S vannak ellenzések.
 Mi egy nassa' harcolunk,
 Örök a viszály itt,
 Bár megszoktuk régen ó
 A csaták lármáit.

Most igazán háborus
 Szelek fujdogálnak,
 S erbia lesz mentora
 Hegyes Boszniának.
 Nagyhatalmak... Trón'eszéd...
 Harcra szomjas lelkek...
 — Ez a nagy hir-garmada
 Sok már egy kebelnek.

S bár nem vagyok hirneves
 Politikus: érzem,
 Tudom: ez a harci-ke v
 Majd elszunnyad szépen.
 S élvezük majd Boszniát,
 (De szép a világ ott)
 Miután felemelünk
 Büszkén a — letszámot.

De ha mégis csata kén'
 A kicsi szerb népnek,

ó, izgatottak voltak a kerülősi románok, akik reménykedtek, hátha visszahódítják a földet, talán izgultak a bankok is, akik a pénzüket mentésére küldtek ki fiskálisokat. Csupán két helyen honolt abszolút nyugalom. Az egyik Világossy József ügyvéd irodája volt, akinek a dolog, mint-hogy a számítás nem vált be, mindenképpen mindegy volt. A másik hely a földmívelési minisztérium volt. Kiküldöttek egy jogvédőt: a hivatalos lelkiismeret pihenhetett. Pedig a jogvédő, bármilyen kötelességtudással, sőt komoly ambícióval fogta fel hivatását, s tette meg a tőle telhetőket, egymagában semmit se tehetett. Pedig a telepések ügye nemcsak háromszáz szerencsétlen flótásnak, becsapott együgyűnek a dolga. A parcellázást végző börténészek urak, a mialatt a három millió egy negyedikét akarnak megszerezni, azzal a fellengős jelszóval köszöntenek be: hogy „nemzetiségi gécpontok közé magyarságot ékelnek.” Hát ezt megköszönhetik a beékeltek. De a szégyen, a mely az ő megbukott spekulációjuk nyomán jár, mégis mocskot ejt a magyar tekintélyen. Ezért kell — most már kellett volna — a kormánynak közbelépni és a rosszhírre jutott föld sorsát az állam által intéztetnie. Az egy korona fölő, a melylyel a Telepítési Hitelbank a Magyar Leszámloló Bank harmadfél milliós ajánlatát lefőzte — milyen furcsák is a parcellázó árverések utjai, — a kormánynak még egy koronát kellett volna tennie és a parcellázást állami telepítéssé változtatni.

Járvány ebben az országban a földre való falánkság, a katasztrális holdak sóvárgása. A járványon eddig csak a kuruzslók éltek és gazdagszanak. Magánkuruzslók és részvénytársasági alapon szervezett kuruzslók. Pedig a járvány ellen hatóságoknak kell intézkedni és kivételes rendszabályokat hozni, mégha azok a szabadforgalmat akadályoznák is Magyarországon, a hol egymást érik az ilyen parcella-botrányok, a melyek a végső következtésükben vérontásokig jutnak. Gyors

sietséggel törvényt kell hozni a parcellázásról, a mely az ilyen műveleteket állami ellenőrzés alá teszi. Vagy pedig, tesszen a törvényhozásnak hozni egy új egyszakaszost. Parcellázni csak az államnak szabad, lehet és — *kell*.

Az „adóprés”.

Irta: Róka József aradi pénzügyigazgató.

Ámbár a kerek földnek alig van nemzete, melynek fia az adófizetést valami különös élvezetnek tartaná; de hogy a magyar soha sem szerette az adót, az történelmi tény. Hiszen történetünkön különféle változatban végig vonul a „nem adózunk” jelszava. Szerepel ez különben ma is, bár nem mint csatakiáltás, hanem mint az adózásra nem hajlandók tútkos óhajta, amelyet a fiáncművészet különböző bonyolult fogásai mellett is igen sok esetben siker koronáz.

Az adóztatás jogforrására nézve eltérők a vélemények. Leghelyesebb meghatározásnak látszik az, mely az adófizetést *polgári kötelességnek* tekinti s az adóztatás jogalapját a polgároknak az államhoz való tartozásában és az adók szükségességében találja. Ugyanis az állam létét, a társadalom javára szervezett intézményeit, a köz- és magánvagyonok biztosságát stb. csak úgy biztosíthatja, ha a közszükségletekhez képessége arányában valamennyi állampolgár hozzájárul. Mint-hogy pedig előre haladott gazdasági és politikai viszonyok közt csupán az esetleg el is maradó jövedelmi forrásokra támaszkodni nem szabad, ma már az állami kiadások tekintélyes része, 2.30 millió korona, az állami egyenes adókban találja fedezetét.

Azt pedig mindenki természetesen találja, hogy ha valakinek, úgy az államnak meg kell követelnie, hogy érdekei csorbát ne szenvedjenek. Alárendelt közegeit szigorú rendszabályok kötik, hogy az államkincstár érdekeit nemcsak veszélyeztetni ne engedjék, de azokat minden

tőlük kitelhető módon előmozdítani törekedjenek. Az adózókat pedig a törvény kötelezi, hogy adófizetési kötelezettségüknek pontosan eleget tegyenek.

És ez természetes is. Mert ha mi megköveteljük az államtól, hogy az a mi érdekeinket minden külső és belső ellenségtől megvédje, hogy közintézetünket fentartsa, sőt szaporítsa stb., akkor csakugyan méltánytalanság lenne, ha mi az adófizetést megtagadnók, vagy felebaráti szeretetből másra áttolnók. Pedig ha én nem fizetem be a reám jogérvényesen, tehát törvényesen kivetett adót, akkor megkárosítom felebarátomat, mert az államhatalomnak, a kormánynak lehetetlenné teszem, hogy céljait megvalósítsa és így polgártársaimat megfosztom annak az előnynek élvezetétől, amiben különben részük lett volna, ha a kormány a rendelkezésre álló pénzeszközökkel a célba vett intézményeket létesítette volna.

És még egyet nem szabad szem elől tévesztetni. Igazi szegény emberre s különösen kézi munkásra, aki pedig ma igazi szegénynek nem is mondható, adót nem vetnek ki. Az adót vagy meglévő vagyona, vagy meglévő keresetre vetik ki. Amint a vagyon eluszott, vagy a kereset megszűnt, megszűnik az adófizetési kötelezettség is. Tehát csak a nagyon együgyűek kedélyhangulátának felköltésére számít annak az *utolsó vánkos elhurcolásnak* és egyáltalában az adóvégrehajtások kegyetlenségeinek szomorúságos előadása.

A mi adóink terhesek, de még mindig könnyen elviselhetők. Üres frázis tehát az, hogy valamely vállalattal vagy üzlettel az adó miatt kellett felhagyni. Megengedem azonban, hogy a több éven át felszaporodott adótartozást kifizetni már nehezebb. De épen azt célozza az adóbehajtás, hogy a hátralék tulságosan fel ne szaporodjék. Azután joggal az adóvégrehajtó megjelenését sem veheti senki zokon; mert azt mindig megelőzi a *megintés*.

Ismerem akár itt Aradon is kereskedőt,

Ne ismételjük meg ahi!
Gyászos Königrécet.
Ha csata kell, legyen az!
S ezért néked hála
Béke-kongresszusokat
Szülő dicső — *Hága!*

Pártos

Gyuri.

Irta: Erdély Jenő.

Unalmas egyhangúsággal szitált az a kellemetlen júniusi eső, amely olykor hetekre lehetett volna, pokollá teszi a nyarat.

Az egész vidéket ellepte valami finom köd. A hegyek teteje lilás-szürke párába volt burkolva és egybeolvadt az ég szürkéségeivel.

Onnantán szálltam ki a vonatból. Jártam szerte-széjjel mindenfelé, amerre a két sín elvisz. Jártam spleens hangulatban, unatkozva, dühösen, magam sem tudom miért.

Valami kisebbfajta városban szálltam le, ahol három percig is áll a gyorsvonat és az állomás előtt egykedvű mozdonyok tolják ide-oda a teherkocsik végnélküli sorait.

Az állomási épület előtt egy pár ember állt. Banális külsejű férfiak, meg egynéhány ostobánul kíváncsiképű kis gyerek. Olyan közönyös arckifejezések, hogy sohasem fogok reájuk visszaemlékezni. Két perc múlva elfelejttem őket.

Amint kifelé mentem az állomásról, a várakozó emberek között valaki megszólított:

— Szervusz, öreg.

Odanéztem. Egy elhanyagolt külsejű, bo-

rotváltképű ember állt előttem, akiről nem tudhatta az ember, hogy a huszhoz, vagy a negyvenhez jár-e közelebb. Az éhséggel küzdő szegény vidéki színészek arca az, az örökké szenvedő.

Néztem egy-két pillanatig kételkedő bizonytalanságban, hogy ki lehet ez a szenvedő kopott ember. Ő pedig mosolyogva, azzal a fensőbbiséggel, amely gyönyörködik abban, hogy olyasmint tud, amit a vele szemben álló csak ezután fog megtudni, kérdezte:

— Hát nem ismersz?

Megismertem ekkor. Az elmúlt évek megváltozott környezet ellenére megismertem őt, aki valamikor a legkedvesebb barátom volt.

— Te? . . .

Egyebet nem mondtam. Talán mert nem tudtam, talán azért, mert nem éreztem szükségét annak, hogy többet kérdezzek.

Ő pedig belémkarolt és látható boldogsággal szorongatta a kezemet.

— Hogy kerültél te ide? — kérdezte sok minden haszontalanság után.

Hát persze, hogyan kerültem én oda? Nem feleltem neki, ő azonban tovább fecsegett zavar-talanul.

— Látod, színész lett belőlem, rongyos, kopott vidéki vándorkomédiás, akivel tisztességes ruhájú ember csak nagyon kelletlenül áll szóba. Pedig ugy-e, valamikor másképpen gondoltuk?

Bizony másképpen gondoltuk. Gyönyörűnek, napsugárban fűdőknek gondoltuk az életet mind a ketten. És olyannak gondolta annyi meg annyi millió bohó síheder. És csalódtunk és csalódtunk annyian . . .

— Hogyan jutottál idáig — kérdeztem tőle. A közönyös hangulatomba most már egy kis keserűség keveredett. És az én Gyuri barátom bevonszolt magával egy unalmas kis kávéházba, ahol még ingujban járnak a pincérek és a kassza mellé ki van írva az árjegyzék.

Kérőn nézett reám, mikor leültünk és én megértettem ezt a pillantást. Megkértem, rendeljen az én számomra is valamit, ő jobban ismeri a helyi viszonyokat . . .

Mikor a fekete kávé elénk tették, akkor tovább folytatta a beszédet. És elbeszélte az ő élete történetét azóta, hogy nem láttuk egymást.

— Tudod, már ott az iskolában is azon voltam, hogy katona leszek. Csinos, kedves kadét, aki elegánsan tudja tartani a bajonetjét és aki után szerelmes pillantásokat lopnak félhosszuszoknyás kisleányok.

Hát ugy is lett. Kiléptem az iskolából és bekerültem abba a kívülről ragyogó, de belül csupa szenvedéses életbe, amit irigykedve néznek a csenevész nyársipolári gyerekek és amit kadétéletnek neveznek.

Két hét múlva láttam, hogy nem nekem való. Egy hónap múlva gyűlölttem, megutáltam ezt az életet. Azután elkövettem egy-két szabálytalanságot, kihágást és készen volt a kicsapás. Mőhettem, ahová jónak láttam.

Az apám levette rólam a kezét. Lehet, hogy ő nem gondolta olyan véglegesnek, olyan szigorúnak ezt a kitagadást, de én olyannak fogtam fel és végleg elhídegettem a szüleimtől. Egész közönyösekké lettek a számomra, mint akár az a mosóné, aki a fehérneműre gondot viselt.

aki havonként a legjobb és legbiztosabb vevőinek is elküldi számláit, mivel — úgy mond — nála ez a rendszer van bevezetve. Hát kérem: csak az államnak nem szabad követelnie a magáét? Pedig az állami és a városi közveket, de még az adózókat is törvény kötelezi, hogy az adókat *évenegyenként* be kell fizetni, illetve hajtani.

Ha már most mindezeket megfontoljuk, meg leszünk kímélve az adóvégrehajtónak mindenestül kellemetlen látogatásától.

A külügyminiszter a magyar-szerb konfliktusról.

Az osztrák delegáció ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 10.

Aehrenthal báró külügyminiszter ma az osztrák delegáció külügyi bizottságában hosszabb beszédben reflektált a külügyi vitában elhangzott felszólalásokra. A miniszter részletesen foglalkozott az annektáció ellen mondott kifogásokkal és aggodalmakkal s behatóan ismertette — nagyrészt bizalmas természetű beszédben — a szerb kérdést is. Itt a többi közt ezeket mondta:

— Miniszteri tevékenységem első napjában az volt a törekvésem, hogy Szerbiához való viszonyunk biztos és barátságos alapra kerüljön, hosszas tanácskozások után ez szerencsésen sikerült s megkötöttük a kereskedelmi szerződést és megelégedéssel konstatahatom, hogy a szerb kormányok, melyekkel ebben a kérdésben tárgyaltunk, itt egész méltósággal támogattak minket.

Politikai tekintetben is barátságos és jóakaratu érccsel vagyunk Szerbiával. Állandó törekvésünkkel, amelyekkel a szerb érdekekre tekintettel vagyunk, elnököltünk a barátságban az a leány, hogy Szerbiában az utóbbi években ellenséges mozgalom jelei mutatkoznak.

Kikerültem az életbe és színész lettem. Látod, tizenhatéves koromban én már áttapasztaltam egy életet. Mások olyankor még csak sejtenek és gondolkoznak az élet szenvedéseiről és pizskairól.

Nem mondom én el neked, hogyan lettem színész, hogyan kerültem egy társulathoz — komikusnak. Látod, komikus vagyok. Egészen jó dolog. Megvagyok elégedve vele, vagy csak gondolom, hogy megvagyok. És az asszonyom sem panaszkodik.

— Hát feleséged is van?

Zavartan babrált a kabátjával.

— Hát van, van... Olyan magamfajta...

— Színésznő?

— Az. Három esztendeje ismerkedtem meg vele. Azután egy esztendő múlva meg esküdünk. Tudod, nagyon derék és becsületes nő... És nagy művész... A társulat primadonnája...

Büszkén, boldogan nézett maga elé az én Gyuri barátom. És hívott magával a társulathoz. Milyen nagy öröme lesz az asszonynak, de még a többinek is hogy már egyszer magunkfajta cigányt láthatnak. Egy hónapja sem láttak valamire való embert, akivel beszélni lehet...

Nem mentem el. Szöktem még abban az órában. Nem is tudom már miféle ostoba kifogást hoztam fel, hogy sürgősen el kell utaznom.

Pedig hát marasztott nagyon Gyuri. De nem tudtam a mások boldogságát látni menekültem előle.

Mert már irigyeltem.

Hosszu idő óta kapok értesítéseket a magyar kormánytól és a boszniai országos kormánytól, hogy Szerbiában agitatórius tevékenységet fejtenek ki. Ez az agitáció, amely a szerb királyságban folyik, specielisan Boszniára és Hercegovinára vonatkozik. Éppen ennek az agitációnak volt a következménye, hogy az annektáció nagy izgalmat keltett Belgrádban.

Az elmúlt napokban Belgrádban feltűnő katonai rendszabályokat is levetettek elebe, nevezetesen a rezervisok korosztályát hívják be. A Belgrádban uralkodó hangulattal szemben kérdésünk kell, mi szándékukat kapcsolnak össze ezekkel a katonai rendszabályokkal. Éppen ezért felvilágosítást kérünk.

Néha ez a felvilágosítás úgy szólt, hogy a rendszabálynak nincs agresszív jellege, csak pusztán óvatosságból történik, mégsem tehetünk egyebet, mint azt, hogy a szerb kormány továbbá eljárását a legteljesebb figyelemmel kíséreljük. Magától értetődik hogy nem engedhetjük meg, hogy a katonai rendszabályok ürügye alatt tovább folytassák Boszniában és Hercegovinában az előbbi agitációt.

Ezek annak a reálynak adható kifejezés, hogy Szerbiában redlisabb felfogásnak adnak helyt és higgadtabb magatartást fognak követni. Magatartásukat mindig Szerbia eljárása szerint fogjuk szabályozni. Szerbia számíthat arra, hogy érdekelt mindig jó karattal fogunk támogatni, ha Szerbia a helyes úton marad.

Aehrenthal beszédének ezt a részét a delegáció nagy figyelemmel hallgatta s percekig tartó tapsal kísérté. Ezután még néhány delegátus szólalt föl, de egyik se hozta szóba a szerbiai fegyverkezést.

A kerülősi telepítés titkai.

Aki önmagával licitál. — Lázár Zoárd levele.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 10.

Hogy milyen komoly fejleményei vannak a kerülősi birtok elárverezésének, azt a vérengzésről szóló, lapunk más helyén olvasható tudósításunk élénken dokumentálja. Itt nem is erről a halálos összetűzésről írunk. Itt most arról a bankról szólnunk, amely a kerülősi telepítés földeknek lett az új gazdája. A neve: *Telepítési Hitelbank Részvénytársaság* és husz ezer korona a tőkeje van. Az igazgatósága, amelynek megalakulásáról most adtak ki hivatalos jelentést, a következőkből áll:

Bajusz András, Gergely Károly dr., Hidasi Ferenc, Hetényi Emil és Payer Ernő dr.

Ezt a kis bankot minden kétséget kizárólag a Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank Rt. alapította s így a leszámitoló bank a tegnapi árverésen saját magával licitált. Nem csoda hát, ha a Telepítési Bank egy koronás nagyobb igérettel megkaphatta a hatalmas birtokot amelyet különben még egyszer parcelláznak s így a szegény parasztnak ismét meg kell fizetni a földje vételárát, ha nem akarja, hogy kidobják a kis birtokából. Így lehet egy rókáról két bőrt lenyuzni.

Az új parcellázást különben most Lázár Zoárd ügyvéd képviselőre bízták, aki hosszú felvilágosító levelet intézett az Aradi Közlöny-höz. A levél fontosabb része a következő:

A telepítési előfeltételeknek senki sem felelt meg. A telepítők nem értették a telepítést, oly emberek-

kel végeztették a telepesek összetoborzását, akik egyáltalán nem értették hozzá. A horribilis 700.000 korona helyett majd másfél milliót skartak nyerni, tehát a földet nem 540, hanem 590 koronájával árulták. A helyett, hogy a birtokot kielégítették volna: horribilis összegeket fizettek különféle ügyvédöknek. Így a birtokok csak egy részét adták át a birtokosoknak. A telepesek legnagyobb része pénz nélkül mentek bele a vételbe. Az eddigi telepeseknek 50 százaléka olyan, akinek egy fillér vagyona sincs, 25 százaléka olyan, akinek valamely költségen van egy kis birtoka megterhelve, a harmadik 25 százaléka olyan, akinek kevés vagyona van. Ezen telepesek közül az első csoportbeliek vettek 10—30 holdat, a második csoportbeliek 20—40-ig, a harmadik csoportbeliek 40—100 holdakat.

A vételárba az első csoportbeliek ugyancsak egy fillért sem fizettek be, hanem váltót írtak alá, amelynek úrlapját is Világossyék vették meg. A második és harmadik csoportból holdanként 10 koronát fizettek, a többitől váltót adtak. Ezenkívül fizettek ezek a telepesek a mai napig. Mivel 1908 év elején a pénzügyi viszonyok legrosszabbak voltak, a telepesek pedig egyáltalán nem voltak elvállalásába mentek bele: minden igyekezésem az volt, hogy visszatérítsem azt a népiradatot, ami Kiszénótelep földvétel előjából. Hiábavaló befejeződött: a nép mekkora vásárolta a földet és nem látta, hogy a dolog vége árverés lesz. Kiszénó vidékéről azonban magyar gazdszemben nem vett részt ebben a földvételben.

Mivel a telepesek nem fizettek Világossyéknek, az következtet, hogy Világossyék sem fizették a bankokat, amelyek a vételárát adták. E helyett megkezdődött az egy évig tartó esereber és továbbdísza a birtokoknak, ennek következtében pedig keletkezett szénszerekre menő vételi licitáció tartozás, mely tulajtevőleg a birtokot előnyösen terheli.

Ezt látván az érdekelt bankok: megtartották az árverést, mert sem Világossyék, sem a jelenlegi telepesek egy fillér kamatot, vagy tőkéket nem fizettek. Mivel pénz nélkül földet senki sem vehet, hát bizony a Kerülőre összeverődött és 1/2-ed részben előzőleg tönkre ment, ma már csak kincskeresőknek tekinthető extenctiaktól is elárverelték a földet. Ez természetesen doog és nem 300 magyar telepes tönkre tétel. Amint előre becsültem: van a telepesek között vagyonnal bíró telepes is. Nem ezeket senki tönkre nem tette és nem teszi, hacsak ők maguk nem fogják tönkrementésüket keresni. A kerülősi birtok új vevője, a *Telepítési Hitelbank Részvénytársaság* nem más, mint az érdekelt összes pénzintézetek által alakított részvénytársaság, melynek célja az, hogy az összes érdekelt bankok megkapják saját pénzüket egy fillér haszon nélkül és a birtokot reális alapon betelepítsék. Éppen ezért az eddigi kis holdankénti 590 kor. árt leszámitolták 540 koronára. Az eddigi telepesek közül mindenkit megtagy az eddigi földjén, ha a vételár 1/2-át le tudja fizetni. A cél az, hogy minden telepest, aki megmenthető, megmentsünk, de egyúttal megszabaduljunk az oly elemektől, akik csak romboltak eddig Kerülőn, 30—40 hold föld egy évi hasznát zsebre vágják, de fizetni sem nem akartak, sem nem akarnak. Ezen munkára vállalkoztam az érdekelt bankok felkérésére, mert vállalkoznom is kellett. Szigetséget az eddigi telepesek részére nem kaptam senkitől. Bar sok esetben tettem lépéseket a földművelésügyi kormánytól a kerülősi ügyben: ott oly merre elárverésre tárdtam, mely mellett lehetetlennek tartottam és tartom azt a lehetőséget, hogy a kormány ezzel az

üggyel komolyan is foglalkoznék. Mert a kormány részéről mindig annak tulajdonították és tulajdonítják a kerülsői telepesek szorult helyzetét, hogy 300 magyar család spekulációk áldozata lett, holott az igazság az, hogy pénz nélkül nem lehet földet venni. A kormány pénz helyett jogvédelmet adott, ez azonban nem ér semmit.

Tévezek tehát azok a híresztelések, hogy Kerülsőn egy új manipuláció kezdődött. Igen koroly alapon, reális számítással olcsóbban, mint eredetileg minden magyar gazda vagyoni viszonyainak megfelelő mennyiségű földet kap, de az igaz, hogy az olyan, akinek egy fillérje sincsen: 30 holdakat nem fog vásárolhatni.

A vasárnapi munkaszünet a vidéken

Megegyezés a munkaadók és alkalmazottak között.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 11

A vasárnapi munkaszünet ügyében, a mint ismeretes, a kereskedelmi miniszteriumban több napon át értekezletet tartottak a különböző szakterületek részvételével. Az értekezlet végén a vitás pontok — s így különösen a vidéki üzletek munkaszünete ügyében egyeztető bizottságot küldöttek ki, a mely a munkaadók és a munkások nyolc-nyolc képviselőjéből alakult.

Az értekezlet alapján sikerült olyan megoldást találni, amely a függőben maradt kérdést mindkét érdekelt fél, munkaadók és alkalmazottak méltányos érdekeinek figyelembevétele alapján rendezte. A bizottság tanácskozásainak eredményéből a vidéki kereskedelmet a következő megállapodások érintik:

A *perzintézeti* tisztviselőknek és általában az oly irodai alkalmazottaknak, akik rinesenek folytonos üzemi ipari vállalatokban alkalmazva, 36 óra munkaszünet biztosítandó, kivéve az évi leltár és záró számadások elkészítésére rendelt egy vasárnapot, amikor egész nap végezhető a munka.

A folytonos üzemi ipari vállalatok irodai alkalmazottainál, akiknek irodai munkájuk az üzemnél nélkülözhetetlen, *ügyeletés szolgáló* rendszeresítendő. A *napykereskedelmi* vállalatoknál — melyek detail kereskedést nem folytatnak — az alkalmazottaknak az ország egész területén 34 óra szünet nyújtandó.

A *detail kereskedelmet* illetőleg a vidéken különbséget fognak tenni az ötezer lakónál többet és kevesebbet számláló vidéki községek vagy városok között.

Az ötezer lakosnál többet számláló városokban és községekben:

a *fűszerkereskedésekben* (a törvény kifejezése szerint: a napi fogyasztás tárgyát képező élelmi cikkek árusításánál) vasárnap délelőtt 6 órától 10 óráig nyitva tartható az üzlet, azonban minden egyes alkalmazott, felváltva, minden második vagy harmadik vasárnapot teljes munkaszünetet kap, amely szombat este 9 órától hétfő reggel hat óráig tart;

egyéb detail üzletekben az év hat hónapján vasárnap délelőtt 6 órától 10 óráig szabad az elárúsítás, s ezen hat hónap alatt az alkalmazottak felváltva minden második vasárnap teljes vasárnapi munkaszünetet kapnak; az év többi hat hónapján teljes vasárnapi munkaszünetet, még pedig szombat esti 9 órától hétfő reggel hat óráig. Az a hat hónap, amely alatt az üzletek vasárnap egész nap zárva tartandók, a helyi szükségnek megfelelően osztható meg és akár egyfolytában, akár megszakítva jelölhető ki.

Az ötezer lakosnál kevesebbet számláló községekben és városokban az üzletek tekintet nélkül az eladásra kerülő árukra, a munkaszüneti napokon reggel hat órától délelőtti tizenegy óráig lehetnek nyitva, de ezeknél az üzleteknél munkaszüneti napokon a személyzet igénybe nem vehető, hanem csak az üzlettulajdonos és családját szolgálhatják ki a közönséget.

Nagyjában ezek a vidéket érintő részei a megegyezésnek, amelyet a kereskedők nagyjában bizonyára rokonszenvvel fognak fogadni s amely határozottan jobb, mint az a megoldás, amelyet a törvénytervezet kívánt. Az új törvényben a magántisztviselők *ötvennégy*, a vidéki fűszerkereskedő alkalmazottak *harminchat* az egyéb kereskedelmi alkalmazottak *negyvenegy teljes szünetnapot*, az ötezer lakosnál kevesebbet számláló községek alkalmazottai *ötvennégy teljes szünetnapot* kapnak. Teljesen elesett a hétköznapi kárpótlás ötlete, amelyet a kereskedelemnek egyetlen rétege se helyeselt.

SPORT.

Nevezések az aradi lóversenyekre.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 10.

Az e hó 18-án megtartandó lóversenyre a következő nevezések történtek:

1. *Kurticsi díj*. Sikverseny. Díj 1500 kor. Ebből 1000 kor. a győztesnek, 300 kor. a másodiknak, 200 kor. a harmadiknak. Táv. kb. 3200 m. (14 aláírás.)

1. Báró Baich Iván 46 stpm. Hajrá. 2. Báró Baich Péter hdgy 56 sm. Sullá. 3. Gróf Forgách István 36 pk. Ifjasszony. 4. Horthy Szabolcs 36 sm. Markos. 5. Markovits István fhdgy 36 pm. Lothian. 6. Ugyanaz 36 pk. Sunny Day. 7. Gróf Orsich Pál fhdgy 36 stpk. Tonchette. 8. Rohonczy Lőrinc 36 sk. Windsbraut. 9. Schey Pál száz. 56 pk. Galmiche. 10. Seprősi ménés id. sm. Parnassus. 11. Ugyanaz 36 sm. Evildoer. 12. Ugyanaz 36 sk. Liba. 13. Sibrik Sándor fhdgy 46 sk. Acharnée. 14. Báró Schwaben-Durneiss Gy. fhdgy 46 pk. Peia.

2. *Hadsereg akadémia verseny*. Díj 1400 kor. Ebből 1000 kor. a győztesnek, 300 kor. a másodiknak, 100 kor. a harmadiknak. Táv. kb. 4000 m. (7 aláírás.)

1. Báró Baich Péter hdgy id. pk. Bokréta. 2. Bogáthy Miklós hdgy 56 ph. Dormus. 3. Horthy István orn. 46 sk. Coriandoli. 4. Jakovics Jenő hdgy 46 sk. Malmaison. 5. Petrovics István fhdgy 46 ph. Moni. 6. Sibrik Sándor fhdgy 66 ph. Nászuram. 7. Thomka Zoltán fhdgy id. pk. Miss Jessie.

3. *Eladóverseny*. Díj 1200 kor. Ebből 1000 kor. a győztesnek, 200 kor. a másodiknak. Sikverseny. Táv. kb. 1600 m. (13 aláírás.)

1. Báró Baich Iván 36 stph. Hetyke 1600 kor. eladó. 2. Báró Baich Péter hdgy 56 sm. Sullá 1600 kor. 3. Báró Baich Péter 36 stpk. Carmela 1600 kor. eladó. 4. Dr. Horváth Jenő 66 sm. Claymore 800 kor. eladó. 5. Liptay Béla 36 pm. Magas 1000 kor. eladó. 6. Markovits István fhdgy 26 pm. Lothian 1000 kor. eladó. 7. Markovits István fhdgy 36 pk. Sunny Day 1400 kor. eladó. 8. Gróf Pejacevich Albert 36 sk. Igazság 1000 kor. eladó. 9. Petanovits József 36 sh. Décsy 2000 kor. eladó. 10. Schey Pál száz. 56 pk. Galmiche 1000 kor. eladó. 11. Schey Pál száz. 36 pk. Nevermore 1800 kor. eladó. 12. Sibrik Sándor fhdgy 36 sh. Pilis 2400 kor. eladó. 13. Br. Schwaben-Durneiss Gy fhdgy. 46 pm. Scarabäus 200 kor. eladó.

4. *Fűszer verseny*. Díj 150 kor. Táv. 2000 m. (7 aláírás.)

5. *Simándi nagy akadályverseny*. Díj 2500 kor. Ebből 1800 kor. a győztesnek, 500 kor. a másodiknak, 200 kor. a harmadiknak. Táv. kb. 4800 m. (6 aláírás.)

1. Báró Baich Péter hdgy id. pk. Bokréta. 2. Bogáthy Miklós hdgy 56 ph. Dormus. 3. Báró Neimans R. 46 sm. Westminster. 4. Petrovics István fhdgy 46 ph. Moni. 5. Rohonczy

Lőrinc 46 sk. Mirka. 6. Seprősi ménés id. sm. Parnassus.

6. *Altisztek gátversenye*. Díj 100 korona. Ebből 50 kor. a győztesnek, 30 kor. a másodiknak, 20 kor. a harmadiknak. Táv. kb. 2400 m. (6 aláírás.)

1. Koncz Elek őrmester 56 sk. Ara. 2. Dóczy Lajos őrmester id. pk. Pezsdülő. 3. Lakatos Béla őrmester 66 sh. Adler. 4. Weber József őrmester id. sh. Ujbarok. 5. Lengyel Mihály tizedes 56 fek. h. Békülő. 6. Bauer András tizedes 46 pk. Bájdal.

+ **Budapesti labdarugó csoport Araden.** Ma reggel hat órakor érkezik meg Budapestről a budapesti Torna klub labdarugó csapata, hogy a délután 3 órakor Aradon, az Aradi Athl. Club Török Csabotcai sporttelepén tartandó football mérkőzésén a küzdelmet felvegyék. Elsőrangú küzdelemben lesz része e napon Arad közönségének. A játék élvezetessége remélhető, mert hisz a budapesti csoportban nem kisebb nevek mint Kőszegi, Leitner, Dobó és Korda szerepelnek. Az Athl. Club teljes első csoportját állítja ki, Kákos, Boross, Gárdos, Langya, Vasas, Fakó, Angyallal. A két csoport összeállítását a következő: *Budapesti Torna club piros fehér dressben*. Bíró: Tóth, Kőszegi, Nagy E., Leikner, Balás, Dobó, Korda, Marossy, Otó, Mészáros. *Aradi Athl. club fehér sárga dressben*: Petur, Lángos Angyal, Vasas, Fakó, Manya, Kákos, Boross dr., Langyos. Bocskor, Gárdos. Bíró: Szathmáry János. A mérkőzés délután 3 órakor kezdődik s bármely időjárás legyen is, a mérkőzés meg lesz tartva. *Helydrak*: Páholy 6 kor, tribün ülőhely 80 fillér. Allóhely 50 fillér. Diskjegy 20 fillér. A football mérkőzés előtt és után a klub tagjai részére öszi házi atletikai viadalt rendez a klub.

ASSZONYI SZEMMEL.

A szüret s az aradi véres gyásznapiok évfordulói barátságos összhangban simulnak egymáshoz a memóriámban. Valószínűleg, mert rendszeren az időnek egy periódusa alá tartoznak, de lehet, hogy képzeletársítás folytán.

Mig künn a hegyalján gépek szemzik a szőlőt, bütykös lábu parasztlányok, alsó- és felsőnyomású prések sajtolják az édes mustot a tátongó hordókba, addig idebenn lelkes szómotorok továbbítják az eszmét, gyújtogatják a szikrát, élesztgetik a hunyó parazsat. Minden évben egy új találmány, egy nélkülözhetetlen hazafi csepegteti öblőhangon az erkölcsi nedűt az ország pintjeibe, a néphe.

De mig a gazda folytonos aggodalmak között lesi a szüret végét, mert vagy a borsok s a hordója kevés, vagy megfordítva, megvan a kegyeletes érzések vezetőinek az a megnyugvása, hogy termés is, hely is van mindig bőven. A magyar nép buzgósa a hazaszeretben határtalan. S erre a korlátlan térfogatra van berendezve a lelke is.

Odalenn a pincében megelégedetten bugyborékol a szőlősgazda egész évi reménye. A szénsavgyölcscsók változatos hangozkon dudorásszák a forrongó eredményt. Itt a szobornál és a vesztőhelyen zokogó, bugyhangon sirja el a nemzet fájdalmát, pöröli be a ma semmittevését, sikongja el a jövő bizodalját. Azt az időt, mikorára a csipős, mámorító karcos kristálytisztá, erős berrá éred. Amikor a hazaszeretet lobogó lángja nemesak hangzatos frázisokban konkludál, hanem tüzes nyelvei tartalmat, anyagot izzítanak be, és az egyesek erkölcsi lelkesedését kézzelfogható nemzeti jólétté sűrűsíti. Amikorára keletje lesz a magyar bornak, talán elismerése is akad nemzeti érzésünknek. Mert ma azt mondják, csak heneegünk a hazafiságunkkal.

A borról eszembe jutnak a papok. Rossz idő jár az ifju és öreg plébánosokra, meg a gazdasszonyaikra.

A váci egyházmegye püspöke, mikor a legutóbbi szennyes ügyből kifolyólag rájött, hogy mily betekintést nyer a profán világ a papok magánügyeibe, összeráncolta fiatal homlokát s öreg emberhez méltó tette határozta el magát. Szigorú rendszabályt bocsátott közre, amely guzsba szoritotta a papok adakozó kezét, emberien dobogó szívét s laposra vasalta a gazdasszonyok terpeszkedő szoknyáját.

Vajjon ért vele valamit? A nőre, az asszonyra a papnak is szüksége van. Egy buban, bajban osztályos társról pedig ki feledkezne meg? Ezer utja van a gondoskodásnak, s ha a püspöki rendelet egy utat elzár, tíz más zsillipet talál a jóakarát.

Nem sokat kellene szabályozni, szigorítani, teketóriázni, hanem törvényes formák között is megáldani azt a frigyét, amit a jó Isten valószínűleg jóváhagy. Mert hát ő is előbb teremtette az embert s csak azután alakult ki a hivatása.

Prohászkané Tausch Elvira.

ELTÜNT ÜGYVÉD.

Szökés a főtárgyalás elől.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 10.

Kínos feltűnést keltett ma Nagyváradon egy ottani jól ismert ügyvédnek eltűnése. Az eltűnt ügyvéd, Benedek Vilmos dr. néhány évvel ezelőtt még a város legelőkelőbb köreibbe tartozott. Kártyás, könnyelmű életmódja azonban a bűn útjára vitte és több fegyelmi vétség miatt az utolsó időkben többször meggyűlt a baja a kamarájával. Tegnap egyik bűnügyében volt kitűzve ellene főtárgyalás. Ez elől megszökött és ma köröző levelet adtak ki ellene. Azt is mondják, hogy az ügyvéd öngyilkossá lett.

Az esetről nagyváradi tudósítók ezeket jelentik:

Benedek Vilmos dr. itteni ügyvéd ma eltűnt a városból. Benedeknek néhány évvel ezelőtt előkelő és jó forgalmu irodája volt Nagyváradon.

Benedek Vilmos nemrégén nősült. Feleségül vette Rózsa Margitot, a város egyik legszebb leányát. Családi életük azonban nem volt boldog. A férj kártyázott, igen könnyelmű életet élt, elhanyagolta az irodáját is, ami arra vezetett, hogy a nemrég szépen jövedelmező iroda majd nem teljesen tönkrement. Az ügyvéd felesége az utóbbi időkben már éhezett is.

Az ügyvéd ekkor rendellenesen uton igyekezett pénzt szerezni. Kérelmével nem számolt el; azok pénzeit saját céljára fordította. E dolgok miatt több kifizetésre a kamarához. Az ügyvédi kamarától szilenciumot is kapott. Barátai ekkor elhagyták, előkelő ismerősei mind szakítottak vele és széles körökben úgy tekintették, mint elzüllött embert.

Kisebbségi ügyeken kívül egy nagyobb szerű alkasszat miatt is folyik most ellene egy bűnügy. Ebben az ügyben tegnap lett volna a főtárgyalás, de Benedek ezen nem jelent meg. Ekkor kitudt, hogy Benedek nincs Nagyváradon. Felesége sem tudott felvilágosítást adni hollétéről. A nagyváradi rendőrség táviratilag kérte az összes magyarországi rendőrségekkel, hogy Benedeket, ha valahol fellelnek, tartóztassák le. Benedek 42 éves ember; nem tartják kizártnak, hogy öngyilkos lett.

A nagyváradi főkapitány kijelentette egy hírlapíról, hogy Benedek ellen számos bűnügy van folyamatban. Egy ízben már vizsgálati fogságban is volt, de akkor a tábla szabadon bocsátotta.

A színház alakjai.

1. Páholylal kombinált földszint.

Tapi

és a zsidó ünnepek.

Buék táviraton.

Hódmezővásárhelyen töltötte az aradi színtársulat a nyári szezon utolsó napjait, mikor a zsidók újéve, a *Roshásonó* beköszöntött. A társulat rendezetlen hitű tagjai bizony nem nagyon sok újévi jókívánságot kaptak s így képzelhető, hogy nagy volt az öröm Izraelben, mikor Budapestről a következő sürgöny jött:

Várpainak, Dellinek és a többi zsidó hitsorsosnak boldog újévet kívánok.

Tapolczai Dezső.

Eppen a délutáni uzsonnánál ültek a sürgönyben apostrofált művészek, mikor Tapolczainak, a Vígsház ez Aradon is kitűnően ismert színésznének a távirata megjött. Nagyon megtisztelve érezték magukat művészeink és elhatározták, hogy ugyancsak táviratilag megköszönik az üdvözlést és viszont boldog újévet kívánnak a kedves Tapi-nak. Meg is irták rögtön a táviratot s el akarták küldeni, mikor felvetődött az a nagyfentosságú kérdés, hogy hát ki fizesse a telegramm költségeit. Mivel Tapolczai sürgönye a társulat zsidó hitű tagjainak szólott, kimondták, hogy a jelenlevő összes hitsorsosok hozzájárulnak a távirati üdvözlés költségeihez. Körülbelül nyolc fillér esett egy-egy tagra, nagy volt tehát a csodálkozás, mikor *Mártonfi* Róbert még ezt a nyolc fillérnyi hozzájárulást is megtagadta.

— Ha Tapi az én nevemre sajnál három krajcárt s engem is csak a „többi” jelző alá soroz, akkor én sem költök rá nyolc fillért!

Igy okolta meg Mártonfi a hozzájárulás megtagadását. A sürgöny azonban Mártonfi nyolc fillére nélkül is elment Budapestre Tapolczainak. Ezzel rendben is lett volna a dolog. Néhány nappal ezelőtt azonban a históriának újabb folytatása lett. Történt ugyanis, hogy *Szendrey* igazgató felutazott Budapestre és ott öszetálatkozott Tapolczaival. Beszélgetés közben elmondta neki a hódmezővásárhelyi sürgöny történetét és Mártonfi neheztelését. Tapolczai csendben végig hallgatta, de magában elhatározta, hogy megtérül a haragvó kollégát.

Igy is történt. Tegnap kora reggel egy sürgönykihordó zavarta fel álmából Mártonfit. A művész ijedten vette kézbe a sürgönyt és — mert tudta, hogy édesapja Budapesten van, ahonnan a sürgöny is jött — izgatottan bontotta fel azt. A sürgönyben pedig ez állott:

Most értesültem Szendrey-től, hogy te is zsidó vagy. Fogadd Róbertem utólag boldogújévi kívánságom. Du sollst dir alles gutes ausgeben haben. Skajách. Tapolczai.

MEGRÁGALMAZOTT aradi uriaszony.

Leleplezett névtelen levélíró. — A varrónő büne.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 10.

Három hónappal ezelőtt Cs. I. aradi mérnök hitvese jelentést tett *Green* Nándor tb. főkapitánynak arról, hogy valaki névtelen levelekkel földulja az ő családi békéjét. Az urinő a főkapitánynak olyan leveleket mutatott meg, melyeket majd a bíróság, ha ítélkezni fog a névtelen levelek írója felett, csak zárt ajtók mögött olvashat fel. A mi diffamálót csak elmondhat valaki egy férjnek a jó és tisztesség útjáról letévedt feleségéről, az kiszinezve, hihetetlenül nagyitva miné sorokba volt szedve. A levelek egy részét a férj kézhez kapta, de néhányat nevének kézbesített az a hordár, a kire a levélíró a gyalázkodásait reábizta. A főkapitány megígérte, hogy ambícióval lát a mérnök családi élete feldulójának leleplezéséhez.

Három hónapi munkára, kitartásra, leleményességre volt szükség, míg végre megállapították, a tettes saját vallomása alapján, hogy a névtelen leveleket egy aradi varrónő írta, akinek ezzel a cselekedetével céljai voltak.

A járásbírósnál van már az ügy, a mely röviden ítélkezik felette s valószínűleg példát statuál, hogy az Aradon elharapódzott névtelen levélírástól elrettentse az alattomban dolgozó alakokat.

Ki az a Stein dr.?

Sonkovic Zsófiának hívják a levélíró, a ki sűrű egymásutánban több levelet írt Cs. I. mérnök nevére. A levelek alá *Stein* dr. nevet írt. Arról értesítette a mérnököt, hogy *nefe megcsalja* s felsorolta azokat a helyeket, ahova az urinő állítólag randevu-szokott járni.

„Ha bővebb felvilágosításra van szükség a mérnök urnak — írta — akkor jöjjön a Hungária kávéház elé, ahol a levélíró jelentkezni fog.”

A levelek írása kezdetleges, tele vannak helyesírási hibákkal s ez a körülmény valószínűvé tette, hogy *Stein* dr. nem lehet az írójuk. Az álnév mögé bujt nő erre csakhamar rá is jött, mert mikor a mérnök nem reagált az invitálásra és nem jelent meg a Hungária előtt, akkor névtelenül kezdett írogatni olyan leveleket, melyek itt nem reprodukálhatók.

Sonkovic Zsófia leleplezése nem volt könnyű. Annyit csakhamar megállapított *Valenta* József detektív, a ki *Green* utasítása szerint a nyomozást végrehajtotta, hogy egy hordár a postás. Ő vitte el a mérnök lakására a levelet s ott az ajtón lévő levélszekrénybe dobta. A hordár azonban azt mondotta, hogy neki a levelet nem az írója, hanem egy szánta napszámos adja át. Ennek a kitértét is megállapították, de ez hallgatott mint a sir.

A kelepce.

A gyanu kezdetől fogva *Sonkovic* Zsófiára irányult, de nem volt ellene bizonyíték. Réá irányult, mert megtudta a detektív, hogy a mérnökné házában, miné varrónő volt alkalmazva s a levelekben olyan dolgokat mondott el a férjnek, amelyről csak ő tudhatott. *Valenta* a nőt törbe c a tá. Egy fiatal emberrel levelet íratott a leánynak. Az nera felült. A fiatal ember azonban folytatta a levelezést mindaddig,

mig végre a múlt héten *levélbeli választ kapott*. Összehasonlították az írást a névtelen levél írásával és az írás technikájából, stílusából és hibáiból kétségtelenül meg lehetett állapítani, hogy *Sonkovicz Zsófia írta és adta át a szünet napjának Cs. I. mérnöknek* nyugalomát fölzárt leveleket.

Teljes beismerés.

Valenta az eredményt az esetében beállított a leány lakására. Bédéstette a rendőrségre, ahol tegnap, díszesen felkötözve meg is jelent. Mikor megjutott, hogy miért őshajtanak vele beszél, roppantul *felháborodott* s ügyvéddel, sajtóval *anyagcsősz*. Valenta azonban gyorsan lehűtött a kisasszonyt. Eje tartotta a fiatal embernek és a mérnöknek írt leveleket. Erre a leány megijedt s hirtelen elnémult; majd kis idő múlva *töredelmes vallomást* tett. Íráspróbát is végeztettek vele s a próba is a t bizonyította, hogy „*Stein dr.*” nem más, mint — *Sonkovicz Zsófia*.

A rendőrség jegyzőkönyvet vett fel a bűnös nővel s az iratokat átadta a járásbíróhoz. A nyomozási jelentés részletesen megközölte azt is, mi volt a célja a levélírónak, de mint hogy ez hivatalos titok, majd csak a bírósági tárgyaláson kerül napfényre.

Érdekes momentum az azonban a feltűnést keltő ügynek az, hogy miután a leány a rendőrségen töredelmesen bevallotta a bűnét, ügyvédnek ment, akit arra kért, hogy tegyen fel jelentést a rendőrség ellen, mert ott *presszóval* vették ki belőle a vallomást. Eddig azonban még nem tette meg az ügyvéd a feljelentést.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Vasárnap: Délután fél helyárral: Ingyen elők, népszínmű. Este rendez. helyárral: A kis trafikós leány, vígjáték.

Hétfő: Eleven ördög, operett. (B. bérlet.)
Kedd: Az ördög, v. játék. (C. bérlet.)
Szerda: Félisstenek, színi. (A. bérlet.)
Csütörtök: Mignon, opera. Malecky Blanka, a temesvári színház primadonnájának fellépte. (B. bérlet.)
Péntek: Mignon, opera. Malecky Blanka felléptével. (C. bérlet.)
Szombat: Dollárkirálynő, operett. (A. bérlet.)

* A Mignon — vendéggel. Érdekes előadás lesz a színházban csütörtökön. Ekkor kerül színre ebben az időnyelben az első opera. Az igazgatóság Thomas ökökötől klasszikus dal műves, a Mignon t. társ. ki előadásra. A címszerepe: W. a. az. Vilma éneki. Különös érdekesége az előadásnak, hogy Philae, a darab másik fő női szerepét vendég: Malecky Blanka, a temesvári színház gyönyörű hangú, kiváló primadonnája fogja énekelni. A többi szerep Farsay, Ladiszlay, Haanyady, Faludi és Pogár kezében van. A Mignon-t pénteken megismétlik.

* Hír Zalai Margit távozásáról. Színházi körökből kapjuk azt a hírt, hogy Zalai Margit, az aradi színház kedvelt tagja, megválni készül Aradtól. Hír szerint más vidéki város dírekora szerződéssel kínálta meg, amit ő el is fogadott.

* Szobrászat. Az alkotó művészetek között kétségtelenül a szobrászat az, mely a legmegbecsültebb és mindenki érdeklődését felkelti. A legnagyobb lélek is bizonyos megilletődéssel áll meg egy sikerült szobor előtt, és gyönyörködik annak szépségében. Az Uránia színház fényes új műsora egyszerű felvételben mutatja be a szobrászat minden fását. A költőtől kezdve a monumentális szobrok felállításáig minden részében megismerjük a szobrászati. Nemcsak tanulmányos, de rendkívül szórakoztató kép ez melyet mindenki szívesen fog megnézni. Az új műsor kilenc képből áll, három bohózat, látványos és élőképék pompás változatban szeresnek kiváló szórakozást. Az új műsor vasárnap kerül bemutatásra.

A színház alakjai.

2. A színészpáholy gyöngye.

LEJÁRT

a vám- és sóraktár pályázata.

Három aradi építész ajánlata. — A pénzügyigazgató tervezete.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 10.

Az aradi állami só- és vámraktár elhelyezésének ügye annyi sok hányódás után most végre dülőre jut. Pénteken járt le az építési munkálatokra kiírt pályázat határideje. Az aradi pénzügyigazgatósághoz négy ajánlat érkezett, amelyeket Róka József kir. pénzügyigazgató az ajánlattevő bizottság javaslatával együtt ma már fel is terjesztett a pénzügyminisztériumhoz. A döntés még e hónap folyamán megtörténik, de a raktárak felépítésére előreláthatólag csak tavasszal kerül sor.

A pályázat előzményei.

A só- és vámhivatal a raktárakkal együtt hosszú időn át a József főherceg-úton levő állami épületben találta elhelyezést és ott van ma is. A kincstár úgy találta, hogy ezt a helyet jobban értékelhetné s ide szándékozott építtetni az állami jószágigazgatóság palotáját. Később azonban a célra a Széchenyi utcai Vársárhelyi telket vette meg, a József főherceg-útcát telket pedig eladta az aradi gazdasági takarékpénztárnak, amelytől a kikötő zésére egy évi halasztást kapott.

A két állami hivatal elhelyezését illetőleg először arról volt szó, hogy a kincstárnak a Kápolna és a Főúti utcák sarkán levő telkére építik, a pénzügyi laktanyánál. E terv ellen a kereskedők és iparosok állást foglaltak. Az akciónak eredménye is lett, mert Farkas Győző, a volt pénzügyigazgató is a mellett volt, hogy a só- és vámhivatal a pénzügyi palota amas épületrészében nyerjen elhelyezést, ahol a jószágigazgatóság hivatala van, a só és vámraktárakat pedig a palota Erzsébet-körű oldalán építsék fel.

E terv megvalósulásának viszont a város építészeti bizottsága támasztott akadályokat. A kereskedők és iparosok közbenjárása folytán azonban a városi tanács megengedte az építkezést, mire a pénzügyigazgatósághoz miniszeri rendelet érkezett az építkezési pályázat kiírása végett.

A pénzügyminiszter érdeklődik.

Mikor Róka József, az új pénzügyigazgató állását elfoglalta, éppen nem csinált titkot abból, hogy a só- és vámhivatal elhelyezése kérdésének ezt a megoldását többféle szempontból nem helyesli. A

pénzügyigazgató e véleményének nyilvánosságra jutása idején az „Aradi Közlöny”-ben *Egy kereskedő* aláírással cikk jelent meg, amely a só- és vámhivatal ügyével foglalkozva azt is megemlítette, hogy a pénzügyigazgatóság jelenlegi vezetője állást foglal az érdekelt közönséggel szemben és nem pártolja a kérdés illető megoldását. A cikket megküldték a pénzügyminisztériumnak, ahonnét Róka József-hez leirat érkezett, hogy tegyen jelentést az ügy állásáról.

Róka József jelentése.

A pénzügyigazgató ezt meg is tette s jelentésében azt mondta, hogy ő nem helyezkedik szembe a kereskedők érdekével s ennek bizonyosságul már ki is írta a raktárak építésére a pályázatot. Egyidejűleg azonban megragadta az alkalmat és a miniszternek előterjesztést tett, amelyben kifejtette saját véleményét a raktárak elhelyezése ügyében. Róka elsősorban esztetikai szempontból hibáztatja a raktáraknak a város szívébe való építését, mert véleménye szerint azok a díszes és forgalmas területet elfoglalják csufítani. A vámraktárban bűzös állati bőrt, olajokat, füstölt és szárított halakat halmoznak fel, amelyek az egész épületben, a benne levő számos hivatalban és az utcán is kellemetlen szagot fognak árasztani. Utal továbbá arra, hogy a sóraktár jelenlegi helyén is szűknek bizonyult, az új épület pedig 106 négyzetméterrel kisebb lesz és azért attól kell tartani, hogy sóhiány állhat elő. A sóhivatal múlt évi forgalma 210 vaggont tett ki s ily nagy mennyiség befogadására a tervezett raktár szakértelem állítása szerint nem alkalmas. De a vámraktárban különféle gyúlékony anyagok is nyernek elhelyezést, amelyek a hivatalokkal megrakott épületet és környékét tüzeszedelemmel fenyegetik. Epen ezért a pénzügyigazgatónak az a véleménye, hogy a vámraktárnak a vasuti állomás közelében kell alkalmas helyet keresni, mert itt a kereskedők tetemes kiadástól szabadulnának meg az által, hogy a vámtiszteket nem kellene minden esetben bérkocsir az állomáshoz kivitetniük. A pénzügyigazgató előterjesztésére a minisztériumból eddig újabb leirat nem érkezett s közben tegnapelőtt lejárt a pályázat az építkezési munkálatokra.

A pályázók névsora.

A beérkezett ajánlatokat pénteken délelőtti a pályázók előtt bontotta fel a Róka József pénzügyigazgató elnöklése alatt összeült bizottság, amelynek elnöke Szabó Lajos pénzügyi titkár, tagjai pedig az államépítészeti és a számvevőségi hivatal egy egy képviselője voltak.

Osszesen négy ajánlatot adtak be, amelyek közül három az összes munkálatokra, egy pedig csupán az udvar aszfaltozására vonatkozik. A pályázók ezek:

Az építkezési és aszfaltozási munkákra:
Szabó József aradi építész 56,957 kor. 61 fill.

Szántay Lajos aradi műépítész 47,872 kor. 44 fill.

Kocsis Lajos aradi műépítész 46,009 kor. 81 fill.

Az udvar aszfaltozására:

A magyar aszfalt részvénytársaság 12,382 kor. 16 fill.

Pénteken délután a javaslattevő bizottság zárt ülésre gyűlt egybe, hogy el-

döntse, melyik ajánlatot javasolja a pénzügyminiszteriumnak elfogadásra. A bizottság határozatát az ügy összes irataival és a pályázatokkal együtt a pénzügyigazgató ma küldötte fel a minisztériumba, mert itt döntenek a pályázatok fölött.

A színház alakjai.

3. A cuqos földszint.

ESTI RIMEK.

*

A TÖRÖK BOJKOTT.

Már nemcsak a nyelve pörög:
Bosznia Hercegovináért
Boszut áll rajtuk a török.

Agyat nem huz, nem ló lyukat,
De nagy erélyvel bojkottálja
Az osztrák-magyar árukat.

Osztrákot bu lep e mián
Hanem a magyar kivitelben
A jövőben se lesz hiány.

Szórha'ják a szitkoknak búz-sarát
De sohasé fogják bojkottálni,
A törökök — a hungarát!

MI ÉS AZ ANNEKXSZIÓ.

Történelmi események
Főszerepét elem:
Annektálnak a keleten
Annektálnak délen.

Annektálják Albániát,
Annektálják Krétát,
Aml elannektalható
Minden oly portékát

Ez a legbiztosabb módja,
Hogy azt, ezt szerezd meg;
Holnap már a városok is
Annektálni kezdnek.

Itt Nagykőröst Kecskeméthez,
Ott Cskotát Peathez,
Meglátják a jövődében
Nem is rosszul fest ez.

Csupan Arad előtt marad
Zarva ez a pálya:
Mert hogy soha Ujaradotj
Még nem annektálja?

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357
Kiadóhivatal és hirdetési osztály 151.

A leszavazott háború.

Szerbia leszerelt. — A szkupcsina határozata. — A balkáni zavarok.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 10.

az események megtörténtek, anélkül, hogy előbb Németország véleményét kérték volna.

Kossuth Ferenc és a boszniai horvátok.

Fővárosi tudósítók táviratozása: A boszniai horvátok egy háromtagú küldöttsége jelentkezett tegnap Kossuth Ferencnél kihallgatáson. A kereskedelmi miniszter azonban sajnálkozásának kifejezése mellett tudatta a küldöttséggel, hogy *nem fogadhatja*. A küldöttség az annexió dolgában járt Kossuthnál, aki azonban mint kereskedelmi miniszter és a függetlenségi párt vezére nem akart az annexióról fejtegetésekbe bocsátkozni.

Az osztrák delegáció házában ott voltak ma is a boszniai küldöttség tagjai, akik feltűnő figyelmességgel érintkeztek a magyar képviselőházas nemzetiségi tagjaival. A bosnyakok szomorúan mondták el, hogy Kossuth Ferenc tegnap nem fogadta őket.

A párisi nagykövet nyilatkozata.

Párisból táviratozások: Khevenhüller gróf párisi osztrák-magyar nagykövet a Temps munkatársai előtt ezeket mondotta:

— Felhívom figyelmüket Szerbia viselkedésére és arra a vesszedelemre, mely e miatt a békét fenyegeti. A két tartalékos korosztálynak behívása semmivel meg nem okolható intézkedés, melyet Ausztria-Magyarország *provokálásnak kénytelen venni*. Belgrádi követségünk erre vonatkozólag felvilágosítást kért. Reméljük, hogy a válasz kielégítő lesz. Ami a rekompenzációt illeti, Törökországnak azonnal visszaadnuk a novibazári szandáságot; ha még több rekompenzációról volna szó, ezt megtettük az igazságszolgáltatás és a módosított berendezkedés terén. Ausztri-Magyarország mindent megtett az egyetértés fenntartására, *nagyon csodálom*, hogy olyanok, akik semmit sem vesztek, előállanak a rekompenzáció kérésével.

A szerb forrongás.

A szkupstina megnyitása.

Belgrádból táviratozások: Ma délelőtt a szkupstina rendkívüli ülészsakra gyűlt össze. A parlamenti épület előtt óvációt rendeztek. Unnepi istentisztelet után a szkupstina az elnökség megválasztását ejti meg. Elnökké 130 szavazattal három ellenében Jovanovics Ljuba választott meg. Jovanovics Ljuba, miután az elnöki emelvényt elfoglalta, a következő beszédet mondotta:

— A szkupstina már egy ízben megtisztult bizalmával. Az a körülmény, hogy engem ma, *amidőn hasánk oly nehéz helyzetben van*, szinte egyenagulat megtisztelt bizalmával, lehetetlenne teszi, hogy méltó szavakat találjak a rendkívüli bizalomért való köszönetem kifejezésére. A szkupstina sok, nálamnál méltóbb név fölött elhaladt és irántam nyilvánította bizalmát. Csak azt jelenthetem ki, hogy minden örömmel azon leszek, hogy a szkupstina a jelen súlyos helyzetben megfelelően törvényes közeleiségének. Remélem, hogy a szkupstina támogatni fogja a kormányt *sokat sajnálva, de szép és büszke hasánk veszélyeztetett érdekeinek megvédelmezésében*.

Az elnök beszédét nagy tetszéssel fogad-

A Balkánon történt változásokba mindinkább kezdenek belenyugodni a külföldi hatalmak. Anglia ugyan hajókat indított az Aegei-tenger felé, de ez inkább Kréta miatt történt. Az annexióba Oroszország már kifejezetten belenyugodott, Bulgária miatt pedig már egyáltalában nem gondolnak háborúra. Szerbiát még mindig izgatja ugyan délszláv ábrándjainak megsemmisülése, de hogy a kedélyek ott is csillapulnak, bizonyítja a szkupcsina mai határozata.

A döntő szót ma este mondta ki a belgrádi szkupcsina. Titkos ülést tartott és ezen a külügyminiszter beszédének hatása alatt szótöbbséggel kimondották, hogy nem indítanak háborút Ausztria-Magyarország ellen. A belgrádi nép tüntetést rendezett a konak előtt és a trónörökös az erkélyről érdekes beszédet mondott.

Egy még meg nem erősített távirat szerint Montenegro is független királysággá kiáltotta ki magát. Egy szintén kétes értékű távirat pedig arról beszél, hogy a szultán lemond a trónról.

Mai távirataink a balkán helyzetről ezek:

Az annektálás és a külföld.

Angol hadihajók útban.

Londonból táviratozások: A Reuter-ügynökség jelenti Maltából: Louis Battenberg herceg altengernagy tegnap este két páncélossal, két cirkálóval és két torpedószóval innen elutazott. Egy páncélos hajó és egy cirkáló fog még hozzája csatlakozni.

Londonból táviratozások: Politikai körökben általános tetszéssel fogadták azt a hírt, hogy Anglia az Aegei tenger felé hajórajt küld; hogy a görög csapatok partraszállását Kréta szigetén megakadályozzák.

Nem lesz háború.

Pétervári távirat jelenti: Jól értesült körök még vannak győződve, hogy a Balkán-félszigeten nem lesz háború. A török kormány tiltakozó jegyzékét a finnországi vizeken legközelebb átnyújtják a cárnak. Oroszország követeli a berlini szerződés teljes revízióját.

Pétervárról jelentik: Oroszország Ausztria-Magyarországnak az annektálásra vonatkozó jegyzékére udvarias és mérsékelt hangon válaszolt. Kijelentette, hogy befejezett tényekkel szemben nem akar opponálni.

Németország álláspontja.

Konstantinápolyból jelentik: A örök hivatalos lap küldi kiadásban a következőket:

A német nagykövet a nagyvezérnél következő szóbeli nyilatkozatot tette:

— A német császár megbízott, hogy *tiltja* kosszon *erélyesen* ama föltevés ellen, hogy a balkáni félszigeten legutóbb lefoly. események egy Németország és Ausztria-Magyarország vagy Németország és egy más hatalom közt létrejött egyezményen alapszanak. Fel vagyok hatalmazva annak a kijelentésére, hogy ezek

ták. A szkupstina esután a két alelnök és a többi tiszviselő választásához fogott.

Felolvasták ezután az ülészakot öszszehívó királyi kéziratot, mire az ülést bezárták és a következő ülést ma estére tűzték ki.

A leszavazott háború.

Belgrádból jelentik: A szkupstina ma esti zártülésén, amely elé nemcsak a szerb nép, de egész Európa nagy várakozással nézett, *Milovanovics* külügyminiszter beszédének hatása alatt 93 szavazattal 64 ellenében leszavazták a háborút. Amikora határozat az utcákon várakozó több ezer főnyi tömeg tudomására jutott, nagy tüntetést rendeztek a kormány ellen. A lakosság komolyabb eleme örül a szkupstina határozatának.

Késő este óriási néptömeg tüntetett a királyi palota előtt. *György* trónörökös megjelent az egyik ablakban és a következő rövid beszédet mondotta:

— Testvéreim! Köszönöm hazafias érzelmeiteket és kívánataitokat, amelyek az enyéme is. Lehet, hogy néhány nap múlva meghalhatunk a királyért és hazáért.

A tömeg lelkes zsivíkozásban tört ki és a trónörökös, mint Bosznia királyát öltette.

Belgrádból jelentik: A belgrádi külügyminiszter kijelentette egy hírlapíró előtt, hogy szerinte a szkupstina holnap nem fogja tudomásul venni a kormánynak az annektálásra vonatkozó nyilatkozatát. Ez a dolog a szerb kormány bukását vonná maga után.

Tüntetések. — Háborús hírek.

Belgrádból táviratozzák: A 16. gyalogezredet a hadgyakorlatokról való vizsgatértekor óriási ovációval fogadták. Számos polgár ajánlkozott, hogy kész háboruba menni.

Bernből jelentik: A Genfben tartózkodó szerb diákok a belgrádi diákoknak táviratot küldtek, melyben az annektálást Magyarország és Ausztria perfid merényletének mondják és a szent háború megüzenését kérik.

Töltényrendelés Budapestről.

Budapestről táviratozzák: Híre járt, hogy a szerb kormány *Weisz* Manfréd csepeli gyárából nagyobb töltényrendelést eszközölt. A rendelés 14 millió töltényről szól és 1.820,000 koronára rug.

Egyik fővárosi hírlapíró kérdést intézett ez irányban a gyár vezetőségéhez. Ez kijelentette, hogy igaz, hogy most történt töltényszállítás, de ez már régibb keletű rendelés, abból az időből, mikor még nem volt szó sem háborúról. A szállítás azonban elkésztett és ezért történt meg csak most.

Montenegró — királyság?

Berlinbe jelenti egy konstantinápolyi távirat: A *Yildiz* kioszkban nagy változás fog beállani. Arról van szó, hogy a *szultán* vasárnap, amikor istentiszteletre *Sztambulba* megy, látszólag saját akaratából, tényleg azonban a kényszerítésnek engedve, le fog mondani a trónról.

Párából jelentik: A Narodni Listiaek jelentik Cettinjéből: Az osztrák magyar nagykövetség előtt tegnap tüntetés volt. A fejedelem

parancsára a tisztek a másodszori tüntetést megakadályozták.

Pétervárra jelentik Cettinjéből, hogy *Nikita* fejedelem Montenegrót független királysággá fogja proklamálni.

Belgrádi távirat szerint Szerbia és Montenegró között a cettinjei bombapöróta megszakadt diplomáciai viszony helyreállott.

A színház alakjai.

4. A büffé.

Az orvosi tévedés halottai.

Pusztuló aradi család. — Négy nap alatt négy halott.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 10.

Megdöböntő, tragikus körülmények között halt ki a legutóbbi napokban egy aradi, jobbmódu familia több tagja. A nagy családból négy nap alatt négyen haltak meg: a családfőntartó apa és három gyermek. A familiából most csak ketten maradtak egészségesen, a többi gyermekek is halálos betegen fekszenek.

A szerencsétlen család tragédiáját a mostani hírek szerint az orvosok tévedése okozta. A kezelő orvosok — sokan így állítják — téves diagnózist állapítottak meg s ennek következtében rombolhatta kór ilyen veszedelmes méretekben.

A szerencsétlen család feje: *Martzy* Agoston, nyugalmazott eleki tanító, aki nyugalomba vonulása után Aradra költözött feleségével és nyolc erős, egészséges gyermekével együtt. Az öreg ur a *Jellinek* és *Schlesinger* fakereskedő cégnél kapott felügyelői állást és a fatelep mellett, a vasut közelében vett lakást. Az öreg jól fölnevelte a gyermekeit: egyből hivatalnok, egyből tanító, egyből plebános lett.

Az öreg *Martzy* egy héttel ezelőtt megbetegedett; az orvosok, akiket a beteghez hívtak, tüdőgyuladást konstataáltak. Két napi szenvedés után az öreg ember meghalt. A temetésre hazajött az öregnek Nagykanizsán lakó fia, *Ernő*, aki ott katolikus káplán. Mikorra ez megjött, már megbetegedett a 13 esztendő *Ella* is ugyanolyan tünetek között, mint az apja.

A temetés után *Ernő* hazautazott s egy nap múlva távirat jött Aradra, hogy *Kanizsán* tifusz következtében meghalt. Ugyanakkor halt meg itthon *Ella* is. Alig temették el a leányt, már is súlyosan megbetegedett testvére, *Janos*, aki mostanában nyert tanítói oklevelet.

Mint hogy még három kisebb testvére is megbetegedett, *Jánost* bevitték a kórházba, ahol ma délután ő is meghalt. Tegnap Nagykanizsára utazott, hogy bátyja

temetésén jelen legyen, *Martzy* Béla aradi vaggongyári tiszviselő. Amikor a barátaitól elköszönt, könnyes szemmel mondta:

— Azt hiszem szegény *János* öcsém meghal mire hazajövök.

Alig utazott el *János*, csakugyan meghalt. A megható tragédiáról táviratban értesítették *Bélát* és az anyja arra kérte, ne jöjjön haza pár napig, mert hátha ő is megkapja a betegséget.

Az utóbb megbetegedettekben ugyanis tifuszt konstataáltak az orvosok s még három *Martzy* gyerek is abban fekszik. Most az anyán és *Bélán* kívül a familia összes tagjai betegek. A környékbeli lakosság most borzalommal vegyes szájalommal tárgyalja az ügyet és az orvosokat okolják a katasztrófiáért, mert nem ismerték föl a bajt. A lakosság különben attól fél, hogy többen is megkapják a pusztító bajt, mert azt hiszik, hogy a vizet ott megfertőzték.

Képek

a belgrádi operett-forradalomból.

A kis Szerbián kitört a harci téboly. A disznókereskedelem főempóriumának, Belgrádnak utcáit elszabadult iskolásgyerekek járják be és a monarchia összes népeinek vérért szomjuhozak. Komikus föllángolása ez egy kis nemzet hatalmi hóbortjának, valósággal offenbachi operettbe illő, tele sok derüs mozzanattal, élénk színnel, amikéért igazán meglehet bocsájtani a forradalmi játékot. Valamikor Róma utcáin rendezett a csöcselék hasonló háborus tivornyákat, amiket festői képekben örökített meg a történelem; leszállunk hát mi is a belgrádi fórumra és összeszedgetjük az apró karrikaturákat.

A kis Belgrád kettős közepén, közvetlenül a vásári bódék előtt áll a szerb nemzeti színház. Ez a harci börze központja. Itt jegyzik a háborus részvényeket, itt manővroznak a kis helyi potentátok és ez a hely, ahol nemcsak a kövérre hizlalt szerb disznóknak, de a „nemzet ifjuságának“ is árfolyama van. A tulajdonképeni börzeplatz a nemzeti színház széles oszlopcsarnoka, ahol a szabad ég alatt egész nyilvános hivatal van berendezve és a muzsák földözete alatt formális katonatoborzás folyik. Ezt az asszentálást a következőképp kell érteni:

Az asztalokon a sörösüvegek és poharak tömege között nagy árkus papirosok derengenek, fölöttük írástudatlan írók és facér színészek rágják a tollszárazakat. Az írók közül azok, akiknek soha darabját nem adta elő ez a kis balkáni Színház, sőt nem fogadná el talán még a budapesti Nemzeti színház sem. A komédiások közül pedig azokat látjuk itt, akiknek már a kulisszák mögött sincs helyük s akik igazán csak ilyenkor, háborus időkben süthetik el recsegő baritonjukat. Leszopják magukat sárga lével a sárga földig, aztán föltápáskodnak az erkélyre és deklamálnak szakadásig. Közben odalent, a komoly íróasztalok előtt fiatalember jelentkezik. Kopasz száju siheder, élteti Szerbiát, szidja a monarchiát s ebből azt következtetik, hogy katona akar lenni. Fő írják nevét, lakását, és aláírják vele a következő eskümintát:

Életemet és véretem ajánlom Szerbiának!
Éljen az önkéntesek légiója!

Mikor itt tart, hozzálép az állandóan kéznél levő pap és egyházilag is megesketi. A fiu.

kokárdát kap, fiatalos nagyképűséggel kitüzi és nekiszalad az utcának. A harmadik napon már tuljárt a kétezren az ilyen siheder ujoncok száma, akikkel nem hogy háboruba nem lehet menni, de egy komoly utcai demonstráció is kudarcot vallana velük.

Az öreg György-vics Mita, a háborus mozgalom milliomos mecénása, egy megfordított Tolsztoj, akinek éppen olyan nagy és tiszteletet parancsoló szakálla van, mint az orosz remetének, de béke helyett háborút akar. Van a bácsinak vagy egy milliója, amit naponta többször megajánl a nyilvános sorozóhelyiségben és a sok bolond színész veszetten tapsol hozzá. Ártatlan ember az öreg, mégis ő csinálja a legnagyobb zavart, mert vénségére mindenestre nemzeti hős — akar lenni.

Kicsit bajba kerül Mita barátunk, mikor egy színész, aki egész nap halálra szavalta magát, őt parát kér tőle előlegül a később folyósítandó milliós költségekre. Az öreg kitért a kérelem elől.

— Gondold meg fiam, — vigasztalta a megszorult színészt, minden parával, amit kiadnék, a hazát rövidíteném meg egy puska-golyóval.

Aztán gyorsan egy kávéházba sietett, megívott két tojást pohárban és most már csengő hangon harsogta, hogy holnap belemarkol Aerenthal szakállába.

A belgrádi magyar konzul beszélt el egy újságíróknak a következő epizódot, amely szintén a bomlott belgrádi utca terméke:

— Tegnap megjelent nálam egy jogász és bemutatott egy hosszú listát vagy ötszáz névvel. Ajánlatot tett, hogy a fiatal, tettevágyó ifjak háboru esetén hajlandók lesznek az osztrák-magyar hadsereg rendelkezésére állani, mert a szerb forradalmi komité csuful kijátszotta őket. Az ifju pénzre célzott, mire én jókedvűen csak ennyit feleltem:

— Árulókra még egészen nincs szükségünk. Sőt egyelőre katonákra se.

Az ifju elsompolygott és fél óra múlva már mint „háborus elemet” láttam föltűnni az utcán.

A nőtisztviselők egyesületének alakuló közgyűlése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 10.

Ehónap 18-án, ajövő vasárnap már megtartja alakuló közgyűlését az aradi nőtisztviselők egyesülete. Alig néhány héttel ezelőtt indította meg a szervezkedési akciót a lelkes feminista apostolnő, Bédy Schwimmer Rózsa és néhány aradi nőtisztviselő s buzgolkodásuknak már olyan eredménye van, hogy több mint száz tag nagy érdeklődése mellett tizenhatszázadikára már kitérték az alakuló közgyűlést.

A közgyűlés a városháza nagytermében lesz délután három órakor. Spádi Adél fogja megtartani az elnöki megnyitót, mely után az alapszabályok ismertetése és az előkészítő bizottság jelentése következik. A megalakulás egyéb formáságainak elintézése után a Nőtisztviselők országos egyesületének képviselője, Bédy Schwimmer Rózsa tart *Házasság és hivatás* címen előadást. A közgyűlés után a Központi szálló éttermében közösvacsora lesz.

Az egyesület már e hó 15-én megkezdte hivatalos működését. Ezért az állásközvetítés és egyéb teendők ellátására az egyesületnek a Weitzer János-utcai elemi leányiskolában levő hivatalos helyiségében csütörtök, vasárnap és kedd délután hivatalos órákat tart.

Telepítés — embervérrel.

Kerülősi magyarok és románok csatája.

Egy halott, sok sebesült.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 10.

Csak tegnap árverezték el a kerülősi uradalmat és ma már vér folyt a föld nélkül maradt telepések és a románság között. Egy ember halála és tiz gazda megsebesülése teszi ezt a szomorú bírósági aktust még emlékezetesebbé. A Kisjenőről hazatérő magyar telepések és román parasztok között az országuton összeütközésre került a sor. Előbb szóváltás támadt közöttük, majd botok és kések kerültek elő és valóságos csata keletkezett. Az egyik román kocsilőcséssel támadt egy öreg magyarra. Mikor ezt az öreg fia látták, kést rántottak, a románra rohantak és a szerencsétlen embernek átvágták a nyakát, úgy hogy a fej teljesen elvált törzsétől. A harenak számos súlyosabb és könnyebben sebesültje van. Az ügyészség megindította a vizsgálót. A gyilkos fivéreket apjukkal együtt letartóztatták.

A véres verekedésről itt adjuk részletes tudósításunkat:

Izgató ígéretek.

Kerülősen és környékén a magyar és románajku lakosságot hetek óta állandó izgalomban tartotta a hétézerhatszáz holdnyi terület elárverezése. A nép kíváncsian várta a licitáció eredményét, amely elé főleg a románság nézett nagy érdeklődéssel. A románok vezetői ugyanis a múlt hónapban tartott gyűléseken több ízben azt hirdették, hogy pénzért fognak összeszedni a tehetősebb román emberek között és a nagy bírók: semmi áron sem engedik magyar kézre jünni, hanem meg fogják vásárolni parcellázás céljából a románság számára. A vezetők ígéretei következtében a románság vérszemétkapott és a telepéseket uton útfélen azal riasztották, hogy már nem sokáig lesznek a birtokban, az egész uradalmat a románok veszik meg és kiteszik belőle a magyarokat. Az ilyen beszédek a magyar lakosságot módfelett bántották, de a telepések dühe nem tört ki egész a mai napig.

A kerülősi és szomszédos községekbeli román lakosság nagy reményekkel várta az árverést. A Suciu János dr. országgyűlési képviselő által szervezett román konzorciumnak azonban, — mint tegnapi számunkban megírtuk — a 88,000 korona bántpénzt nem sikerült összehozni s így, bár az árverésen Suciuval együtt számos román ügyvéd és pap megjelent, a megvételre ajánlatot nem tehettek. A birtokot, mint ismeretes, a *Telepítési Hitelbank Részvénytársaság* vette meg. Az árverés mindössze egy óra hosszat tartott s utána a nagyszámban egybegyűlt magyar és román lakosság osszladozni kezdett.

A harc kezdete.

A legtöbb telepés még a tegnapi nap folyamán nagy keserűséggel eltelve hazautazott. Körülbelül tizen-tizenketten azonban még Kisjenőn maradtak és az iránt tudakozódtak, hogy miképen juthatnak ismét elvesztett földjeik birtokába. Ezek az éjet is Kisjenőn töltötték s csak ma délután indultak utnak kocsikon Kerülőse.

Ugyanekkor egy csomó környékbeli román három kocsival hazafelé törekedett a Kerülőse felé vezető országuton. A románok előnyben voltak s mikor ezt a magyarok észrevették, ostorral ösztökélték lovaikat, hogy elérjék és elhagyják amazokat. De a románok is észrevették a magyarok szándékát. Kocsijaikat hirtelen keresztbe fordították, hogy a magyarok tovább ne hajthassanak és elkezdtek őket szidalmazni:

— Bűdös, kutya magyarok, ugyse sokáig lesz az a föld a tiétek.

A felingerelt magyarok hevesen összekaptak a románokkal. Szó szót követett és amikor a szidalmak már kevésnek bizonyultak, Sós György, egy élteesebb magyar, aki két fiával együtt ült a kocsián, leszállt és ostorával ráhuzott a románok egyik lovára. Az állat az ostorcsapástól megriadt és ágaskodni kezdett, úgy, hogy a kocsit a bannüőkkel együtt felborította. A románok kifordultak a kocsiából, mire egyikük, Herló Péter dühösen kirántotta az egyik kocsilőcsőt és *halántékon vágta vele Sós Györgyöt*. Az öreg magyar a súlyos ütéstől megtántorodott, de nem bukott le. Visszarohant a kocsiához, ő is löcsőt ragadott és rátámadt Herlóra:

— Megdögölsz kutya — kiáltotta.

A lefejezett ember.

Mikor Sós két fia látta, hogy a román apjukat megütötte, leugrottak a kocsijukról, mindketten egy-egy nagy konyhakést rántottak elő a csizmaszárukból és Herlóra rohantak. Ezalatt az öreg Sós a löcséssel úgy fejbe ütötte a román, hogy az a földre roskadt. Ekkor ért oda a dühtől elvakult két Sós fiu. Előbb kézzel ütlegették és lábbal rugdosták a szerencsétlen szegény román mindaddig, míg elvesztette az eszméletét. A két bestiális fiu ekkor a késsel átvágták Herló Péter nyakát. Magasra szökött a kiömlő vér a testből és Herló egy pillanat alatt megszűnt élni.

Csata, sok sebesüléssel.

A borsalmas jelenet láttára az összes magyarok és románok leszállottak kocsijaikról és általános verekezés fejlődött. Botokkal, kocsilőcsőkkel és késekkel lefegyverkezve rohant egymásnak a két tábor és csakhamar nagy vérontás keletkezett. A küzdelem egy óra hosszat tartott és mindkét részről többek megsebesüléssel végződött. A verekezés valamennyi résztvevője súlyosan-könnyebben megsérült. Öten oly jelentékeny sérüléseket szenvedtek, hogy be kellett őket szállítani a kisjenői kórházba.

A vizsgálat.

A csendőrség a halálos végű verekezés ügyében vizsgálatot indított, amelyet *Majca* csendőrpáncsnok vezet. Sós Györgyöt és két fiát, valamint a verekezés több részeseit, köztük G. Tóth Mihályt, aki szintén segített, letartóztatták. A vizsgálatot Kovács Mihály, a kisjenői járásbíró vizsgálobírája vezeti. *Sea-*

Kolcsay Lajos aradi kir. ügyész a délután folyamán Klajenre utazott. Vele mentek *Auss-terveit* László dr. és *Posgay* Lajos dr. törvényszéki orvosok, akik Herló Péter holttestét felboncolták és megállapították, hogy a halált a ryak átvágása idézte elő. A vizsgálat nagy erővel folyik és a holnapi nap folyamán még több letartóztatás várható.

A csendőrséget megerősítették.

Az eset híre gyorsan eljutott Kerülőre és a környékbeli falvakba s mindennél óriási izgatottságot keltett. Ezzel nyíltan kitört a magyar és román lakosság közt régóta lappangó ellenségeskedés, amely előreláthatólag újabb összetűzésekkel fog járni. A lakosság izgatott hangulatára való tekintettel a kerülősi csendőrséget megerősítették és ha esetleg komolyabb zavargások fejlődnek, katonaságot fognak kérni Aradról.

A színház alakjai.

5. A karzat.

A büntenyára csalt aradi gyermekleány.

Egy lelenc viszontagságai. — Romániába akarták szállítani.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 10

Főlháborító, lelketlen cselekedet miatt indított most vizsgálatot az aradi rendőrség a szomszédos magyarpécskai előljárással együtt. Egy tizenéves esztendősi leleccet a büntenyára vitt egy aradi nő s ott is hagyta. A gyermekleányt azonban egy napi ott tartózkodása után kimentették az ellenségei karmai közül és visszajuttatták az aradi gyermekmenhely által létesített pécskai telepre. Csábitói ellen megindították a vizsgálatot s valószínű, hogy a főbűnöst súlyosan elítélik.

A gaz cselekedet részletei ezek:

A csábitás kezdete.

Az elcsábitott gyermek *Bagdacs* Erzsébet 14 esztendősi leány, akit kicsi korában Budapestről, *előkelő emberek* helyeztek el a gyermekmenhelyen. A szép szőke, urias arcszínű leányt ebben az esztendőben kiadta *Leitner* Ernő dr., a menhely igazgató főorvosa a pécskai menhelyre, ahol a kis Erzsébet nagyon jól viselte magát, szépen fejlődött és okosodott, úgy hogy a pécskai menhely gondnoknője, *Deutsch* Janka kisebb teendőket bízott rá. Ő járt be Aradra a menhelyi konyha számára apróbb dolgokat bevásárolni is. A leány ilyen bevásárló útja után nem egyszer panaszkodott a gondnoknőnek, hogy a községben lakó *Feszt* Emilia, (egy aradi 21 éves nevelőnő, aki gyermeket szült s azt Pécskán szoptatta) folytonosan üldözi őt furesa szavakkal s bejön vele Aradra is.

— Mindig azt mondja — panaszkolta a szép

Erzsébet — hogy ilyen leánynak mint én, nagy jövője van, sok pénzt kereshetek, ha gazdag urakkal megismerkedek.

A gondnoknő ilyenkor nem mulasztotta el figyelmeztetni a leányt, hogy őrizkedjék a csábitóktól és ha az a nő még egyszer megkönyékezi, ridegen utasítsa el magától.

Erzsike eltűnt.

Csütörtökön délelőtt a gondnoknő ismét beküldte Erzsikét Aradra bevásárolni. Ugy ment el, hogy délután már otthon lesz. Azonban még késő délután se mutatkozott, ami miatt a gondnoknő aggódni kezdett. Betelefonált az aradi menhelyre, hogy nem ment-e oda a leány.

— Itt nem láttuk, ide nem jött, — volt a válasz.

Miután még pénteken reggel se mutatkozott a leány, a gondnoknő fölment *Podszay* Soma jegyzőhöz s előadta neki a dolgot. Elmondta, hogy ő *Feszt* Emilia dajkára gyanakszik s kérte, hogy hallgassák ki a nőt.

A leány vádjai.

A jegyző nyomban rendőröket küldött a nevelőnőhöz és vallatóra fogta. *Feszt* Emilia ijedtében bevallotta, hogy a kis Erzsébet *Molnár* Lajos pécskai nyilvános házában van.

— Hogy került oda? Ön vitte oda? — kérdezte a jegyző.

— Én vittem, de ő akarta — hazudta a nő.

A jegyző két rendőrt adott melléje és megparancsolta a nőnek, hogy azonnal hozza el a gyermeket. A rendőrök a *Feszt*szel a büntenyára mentek, ott *beszűrve* meg is találták a kis leányt. Az örömeben sírni kezdett, amikor a rendőrök azt mondták, hogy most már szabadnak érezheti magát. Fölvitték a rendőrségre, ahol jegyzőkönyvbe foglalták a vallomását.

— *Feszt* Emilia — mondta a leány — erőszakkal, csábitással vitt abba a házba. Azt mondta, egy paphoz visz gazdaasszonynak. Sok pénzt kapok; azután pár hónap múlva Romániába visznek. Ott megint jó dolgom lesz. Én nem gondolkodtam a dolgon, vakon ültem be vele a kocsiba. Azután már láttam, hogy nem a paphoz visz, hanem rossz helyre, de már későn volt. Sirtam, kiabáltam, de *Molnár* Lajosné és *Feszt* lefogtak, becsuktak. *Hallottam*, hogy a nő ezt mondta *Molnár*nak: „Három hónapig tartásuk elrejtve akkor már mindenki elfelejtkezett róla. Azután lehet vinni Romániába.

A leányt kihallgatás után visszaadták a menhelynek.

Mit mond a büntenyára tulajdonosa?

Ma délután a pécskai község házában kihallgatták *Molnár* Lajost.

A múltó tulajdonosa azt mondta, hogy ő azért fogadta be a leányt, mert úgy látta, hogy az is szerencsés nála maradni.

— Különben is — mondta — este fölé hozta hozzám *Feszt* Emilia és nem akartam este elengedni őket.

Azra a kérdésre, hogy egy 14 esztendősi leányt hogyan lehetett mulatóhelyre befogadni, amikor oda csak 17 éven felül nők vehetők föl, ezt felelte *Molnár*:

— *Feszt* Emilia azt mondta, hogy a leány már 18 éves.

A pécskai rendőrség átküldte az iratokat az aradi rendőrséghez, amely szintén nyomoz az ügyben.

A jövedelmező autobusz.

A jövő évi költségelirányzat.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 10

A hármass bizottság a múlt héten tárgyalta az 1909. évi költségvetést. Ekkor bejelentette *Varjassy* Lajos polgármester, hogy az autobusz igazgatója a tanács utasítására nyolc napon belül fogja beértesíteni az üzem jövő évi költségvetését.

Ma érkezett be a *Virdgh* Lajos főmérnök, *Wieser* Aladár számvevő és *Seathmáry* Károly igazgató által összeállított költségelirányzat, amelyben a kiadások százhatvanöt ezer, a bevételek százhatvanháromezer koronával vannak prelliminálva.

Az elirányzat elkészítésénél még egy fél esztendődel tapasztalat sem állott rendelkezésre ezért a bevétel rész adatainak teljes reallítását csak feltételelesen fogadhatja el a közgyűlés, ezt maga az igazgató is beismeri az elirányzattal együtt beadott jelentésében.

Ezer korona felesleggel óhajtja a jövő évet lezárni, de ezt csak a maig elért forgalom ismeretével mondja. Reménye van azonban arra, hogy a kiadásokat, melyek a várható jövedelem nagyságáig vannak beállítva, még jobban redukálhatja, a forgalmat emelheti s az autobusz jövedelmességét gyarapíthatja.

Az elirányzatot az alábbiakban ismer-
tejük:

Kiadások:

Biztosítások	...	...	...	5460
Személyzet Ig.	...	...	2000	—
I. gépész...	...	...	2640	—
II. gépész...	...	...	1920	—
9 vezető á 1200	...	...	11000	—
8 kalauz	...	...	5760	—
2 ellenőr á 1200	...	...	2400	—
1 segéd tiszt	...	...	1680	—
Iroda...	...	...	120	—
			27400	00

Ruha...	...	...	2250	—
Kilométerpénz...	...	...	4000	—
Jutalom	...	...	600	—
Betegs. és bal. bizt. és igazgató bal. bizt. kötvény	...	...	1470	—
Iroda és telefon	...	...	600	—
Műhely világítása és lámpák	...	...	600	—
Kocsik világítása és lámpák	...	...	800	—
Előre nem látható kiadások	...	...	6000	—
Műhely: Szerelők	...	...	8960	—
Fuvar	...	...	500	—
Jegyek	...	...	1100	—
Benzin 1500 mm.	...	...	27300	—
Olaj...	...	...	5000	—
Gummi és kerekek fentartása	...	...	25000	—
Javítási költségek, munkadíj és számlák	...	...	6000	—
Műhely fentartása, géprészek	...	...	6000	—
Beruházás és pótlás	...	...	3000	—
Adó és illeték	...	...	5000	—
Amortisatio	...	...	17000	—
Kamat	...	...	10000	—
Garage	...	...	1200	—
			Összesen kor.	165,240

Bevétel:

Vonaljegy 920000 x 16	...	147200	—
Szakaszjegy 110000 x 10	...	11000	—
Havibérlet 90 x 6 x 12	...	...	...
10 x 4 x 12	...	600	—
Hirdetés	...	1200	—
Külön kocsik	...	340	—
		Összesen	160700

A tanács mai ülésében foglalkozott az előirányzattal és kiadta a közlekedési bizottságnak, hogy az vizsgálja fölül s győződjék meg annak reallításáról.

Amit már több ízben hangzottunk, azt most is megismételjük, hogy abban a pillá-

naiban, amint a vállalat mérlege aktív, akkor kötelessége a városnak a vitédjakat leszállítani, mert az au'obuss üzem a közforgalom olcsóvá és kényelmessé tételére alakult.

Vizsgálat a szociálisták ellen.

Ujabb letartóztatások. — A ma esti gyűlések.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 10

A csütörtök este történt véres szociálista tüntetés ügyében a fővárosi rendőrség tovább folytatja a nyomozást és a szakszervezetekre súlyosan kompromittáló adatok derültek ki.

A rendőrfőkapitány különben ma estére megengedte a gyűlések megtartását.

A mai nap fejleményeiről ezeket kaptuk:

Az újabb vizsgálat.

A csütörtöki tüntetés miatt letartóztatottak egy részét átkísérték az ügyesszékhez, másik részét, kiket később tartóztattak le, csak holnap.

A rendőrség délelőtt állította Haszon Gyula, Urbán Isván és Tóth Kálmán vasas tergaljos munkásokat, kik a magyar-belga fémipar-gyár részv. társ. nál voltak alkalmazva. A munkások, amikor a detektívek megjelentek a gyárban, zúgolódni és erőszokoskodni kezdtek, úgy, hogy a legnagyobb tapintattal és körültekintéssel kellett az igazgatósági tagoknak közbe lépni, hogy vér ne folyjon a gyár udvarán. A főkapitányságon az előállított három munkást Koródy Béla rendőrfogalmazó halgatta ki. A mikor megmozdították a munkásokat, Haszornál löltött revolvert, a többinél pedig vasbotot találtak. Haszon a rendőrfogalmazó kérdésére elmondotta, hogy a löfegyvereket a gyár közelében lévő kis erdőben kapták a pirtvezetősegtől. Ugyanott kapták a vasbotokat is, miután előzőleg ellátták őket a szükséges információkkal, utasításokkal. Haszon ugyan a vallomása során nem tagadta, hogy lött a rendőrökre. Erre való tekintettel valószínűleg le is fogják tartóztatni a kihallgatása után.

A gyűlések engedélyezése.

A szociáldemokrata párt ma este ismét több gyűlést hívott össze. Ötvenezzer rípiratot osztottak szét, melyen a munkásságot arra hívják föl, hogy jelenjen meg a gyűléseken tömegesen.

Mikor ennek híre elterjedt a fővárosban, általánosan ez volt a vélemény:

— No, akkor ma este megint vérengzés lesz a körutakon!

Garami Ernő és Horovits Gábor szociálista vezetők, ugyanis ma délelőtt kilenc órakor megjelentek a főkapitány előtt.

— A szociáldemokrata párt megbízásából jöttünk, — mondották — bejelentjük, hogy páriunk ma este a fővárosban több helyen gyűlést fog tartani. Silvekedék ezt tudomásul venni.

Boda Dezső erre azt válaszolja:

— Tudomásul veszem, de csak úgy, ha az urak felelősséget vállalnak az iránt, hogy egy a gyűlésen, mint a gyűlés után rend lesz és semmiféle zavargás vagy tüntetés nem fogja megbontani a rendet.

— Felelősséget vállalunk! — válaszolta Garami Ernő.

— De azért is, hogy a gyűlések után sem lesznek tüntetések.

— Azért is felelősséget vállalunk.

— Akkor valamennyi gyűlés megtartását engedélyezem.

A szociálista küldöttek ezután eltávoztak.

Ma este öt helyen megtartották a gyűléseket, de sehol nem történt zavargás.

HIREK

UJ BIRÓI ÁLLÁS az aradi törvényszéken.

Negyvenhét pályázat.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, október 10

Ma járt le az aradi törvényszéken hirdetett albirói állásra a pályázat határideje. Megirtuk annak idején, hogy midőn Szentkereszthy Zsigmond báró — a nagyváradi tábla elnöke a nyáron az aradi törvényszéken hivatal vizsgálatot tartott, arról győződött meg, hogy a nagy mértékben felszaporodott peres ügyek még egy birói állás létesítését teszik szükségessé. A tapasztalt hiányokról jelentést tett az igazságügyminiszteriumnak, amely erre elrendelte, hogy az aradi törvényszéknél egy újonnan szervezendő albirói állásra pályázat irassék ki.

A törvényszéki albirói állásra összesen negyvenhét pályázat érkezett be. Az ország minden vidékéről pályáztak jegyzők és albirák, sőt két járásbíró is szeretne Aradra jutni. Ezek Grandpierre Ernő szilágycsehi és Erdélyi Lajos fehértemplomi járásbírók, akik pályázati kérvényükben az iránt folyamodnak, hogy járásbírói minőségükben helyeztessenek át. A pályázók között van továbbá Imecs Illés nagybuttyini aljárásbíró. Az aradi törvényszék jegyzői karának két tagja nyújtott be pályázatot: Ferenczy Géza és Lukácsy Miklós.

A törvényszék hétfőn Köller János ítélőtáblai bíró elnöklésével zárt ülésben fogja megállapítani, kit ajánl a számos pályázó közül. A jelölés eredményét felterjesztik a nagyváradi táblához, amely szintén jelölő ülést tart és javaslatát az igazságügyminiszteriumba küldi fel. A döntés előreláthatólag még e hó folyamán megtörténik.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 11-én az időjárás: Enyhe, száraz.

— A hadkötelesek összeírása. Fővárosi tudósítónk táviratozza: A kereskedelmi minisztérium összes hivatalaiban, a fővárosi hivataloknál, a bankoknál s pénztézeteknél ma sürgősen összeírták az összes hadköteleseket és a behívható hivatalnokokat. Az összeírással azt akarták megtudni, hogy háboru esetén mekkora létszám maradna a hivatalokban.

— Az aradi vár új rabja. A nagyváradi várból tegnap az aradi kazamátákba hurcoltak egy embert, a ki a nazarénus vallási rajongásnak, a legszomorubb és legtévesebb babonák egyikének lett áldozata. Őzöngőleg menő fanatizmusa most a legszigorubb és legkeményebb katonai börtönbe jutatta ezt a boldogtalan embert. Ambódi Ferencet, a nazarénus vallás egyik nagyváradi hívét ezalált 8 évvel az 1905. évi hadkötelesekkel együtt behívták a 37 ik gyalogezredhez katonai szolgálattételre. Nyolc hetet ke lett volna Ambódi Ferencnek szolgálni. Beis vonult ezredéhez, de már az első alkalommal

kijelentette, hogy ő fegyvert nem foghat, mert tiltja a hite, meggyőződése. Eniatt megbüntették s most hogy kiszabadult, megtagadta a fegyverfogást. A kapitánya a lelkére akart beszélni, de ő ezt felelte:

— Nem szorulok a kegyelemre! Én vértanu akarok lenni. Esután sem fogok fegyvert. Erre tanit a hitem, a vallásom és én tudom, hogy Istennek tetsző dolgot cselekszem! Csukjanak le az életem fogytáig, de akkor sem fogok fegyvert!

Ezek után nem volt más mit tenni, mint hogy a hadbíróság kimondotta, hogy Ambódi Ferenc szigorított fogságban töltsse ki újabb börtönbüntetését s most már Arad a is hozták.

— A Kardos-bank. A Kardos-bank bűnyűének tárgyalását ma tovább folytatta a budapesti törvényszék. Ma a tanukra kerül a sor, akiknek kihallgatása még legalább hat-hét napot vesz igénybe. Kihallgatták a többi között Kacsóh Pongrácz zeneszerzőt is, aki a felügyelőbizottságnak elnöke volt és nagy összeggel károsodott. Azután a könyvszakértők nyilatkoznak a kérdésre, történt-e vagy sem bűnös manipuláció?

— Házasság. Ecsedi Flórián és Palentay Jolánka e hónap 11-én házasságra lépnek Aradon.

Szántó Lajos igazgató-tanító e hó 10-én délután vezette eltaroz Millig. Gizi köz. tanítózt.

— Beszüntették a Boczkó-utcai autobuszjáratot. Az Aradi Közlöny rámutatott ama fonák helyzetre, amelyet a tanács teremtett meg azzal, hogy a lovarda átengedése fejében a Boczkó-utca végeig járat autobuszt a katonai állomásparancsnokságnak tett ígéretéhez képest. Ma újabb bizonyíték van arra, hogy nekünk volt igazunk. Az üzemigazgató azt javasolja egy ma benyújtott előterjesztésében, hogy ezt a járatot szüntessék be, mert a napi tizenkét forduló, melyet a kocsik megtesznek, nemcsak a menetrendet forgatják fel, akadályozzák a kocsik és személyforgalmat, hanem óriási deficittel járnak. Alig volt naponta két-három utasuk. A tanács mai ülésén úgy határozott, hogy átír a katonai állomásparancsnoksághoz és megkéri, hogy álljon el a kocsik járatásától.

— Halálozás. Cziffra Márton nyugalmazott városi tisz. vitéz ma dele 6 óra kilenc óra körül életének hatvankilencedik évében elhunyt. A boldogult földi maradványai holnap délután négy órakor fognak a Könyök uca 8. szám alatti házból a felső temetőbe levő családi sírboltban örök nyugalomra térni.

— Megsemmisített rendőrbírói ítélet. Megirtuk, hogy Melló Imre építő munkást az építőiparosok szövetsége jelentette a rendőrségen, mert Scheeman Miklós és Schmidt János közműveseknek azt mondotta, hogy Aradon kizárás van, s ha mégis dolgoznak, ebből baj lehet. A főkapitány el is ítélte Mellót az 1884. évi XVII. t. c. 164. szakasza alapján szász korona pénzbírságra, mert az: hitte, hogy ez fenyegetés által való rábíráz a munka abbahagyására. A tanács helyben hagyta a főkapitány ítéletét. Felelősezés folytán az ügy a kereskedelmi miniszterhez került, aki ma érkezett leírásával arról értesítette a tanácsot, hogy az ítéletet feloldja és megsemmisíti, mert nem látta belgázolva azt, hogy fenyegetés által bírta volna rá Melló a két közművest a munka beszüntetésére.

— Katasztrófa egy házépítésnél. Krakóból táviratozzák: Egy házépítésnél itt ma nagy szerencsétlenség történt. A ház, amikor éppen az összes munkások dolgoz-

tak, nagy robajjal hirtelen beomlott és hatván munkást a romok alá temetett. Nyolcan meghaltak, tizenketten súlyos, a többiek pedig könnyebb sérüléseket szenvedtek.

— Raktártűz. Ma délután négy órakor *Rauch* Rajmund József főherceg-ut és Szent László utca sarkán levő üvegkereskedésének pince-raktárában tűz volt. A raktárban nagy mennyiségű, szalmába csomagolt üvegtermék van felhalmozva s a szalma a gyertya lángjától tüzet fogott. A gyorsan kivonult tűzoltóság az utcáról támadta meg a tüzet, mert a pince helyiségnek csak az üstlet padozatáról van bejárata, ahonnan falépcső vezet be. Egy órai munka után a tűz el volt fojtva.

— Letartóztatott tolvaj. Ma délelőtt egy tizenhat éves fiú ment be *Zinner* Vilmos ékszerész üzletébe s ott egy súlyos aranyláncot kínál megvételre. Az ékszerészben gyanút keltett a fiú, rendőrt hívatott, aki bekísérte a bűnügyi osztályra. Ott azt mondta, hogy *Kovács* Ferenc szegedi cipészszegéd, aki Szegedről jött, gazdáját elkobozta, ott hagyta a munkakönyvét és mert nem volt pénze, el akarta adni aranyláncát. Míg *Mikes* Gábor dr. a kihalgatásával volt elfoglalva, sürgöny érkezett Makórról, melyben az ottani rendőrség megkérte az aradi, hogy tartóztasson le egy *Blum* Ferenc nevű 16 esztendő cipészszegédet, aki *Szabó* István makói cipésznél esztórát és aranyláncot lopott és megszökött. A makói sürgöny pontos személyleírást tartalmazott, mely ráillett a rendőrtisztviselő előtt álló fiatalemberre. Mikor *Mikes* dr. eléje tartotta a sürgöny adatait a fiú bevallotta, hogy ő a keresett szökevény. Letartóztatták s az aranyláncot elkobozta a rendőrség.

— Szántásverseny Glogovácon. Pár nappal ezelőtt megemlékestünk már róla, hogy az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület a földművelésügyi minisztérium anyagi támogatásával Glogovácon egy szántásverseny rendezését vette tervébe. — Nevezett egyesület igazgatósága ma arról értesít bennünket, hogy ezen szántásverseny az eredeti programtól eltérőleg, egy közbejött akadály folytán nem folyó hó 14-én, hanem folyó hó 13-án, vagyis kedden délelőtt lesz megtartva.

— Tolvajvilág Aradon. A rendőrséghez az utóbbi napokban megjelent sürűséggel érkeznek feljelentések, melyeknek mind az a lényege, hogy beutazó tolvajok a lakásokból kisebb-nagyobb értékű tárgyakat emelnek el. A nyomozás adatai szerint nohius és többször büntetett, Aradról kitiltott egyének követik el leg több esetben az ilyen fajta lopásokat, akik a szomszéd falvakban bujdosnak meg és járnak be Aradra. A mai napon három helyen követtek el lopást. *Weiss* Lajosné, Tököl tér 8. sz. lakásából egy nagyobb rézmozsarát, *Pollák* Ferencné Dák Ferenc utca 13. számú lakásáról részlelt és *Parecz* Gyula dr. Bittvány utca 84. számú házában állójából egy kocsi libériát, egy lószerszámot és egy pokrócot loptak el. A rendőrség a tolvajok nyomában van.

— Táncoktatás. Szathmáry Etelka okl. tánc-tanítónő értesíti az érdeklődőket, hogy a tánc-tanítást megkezdte. A *didk colone* tanítása f. évi november hó 4-én veszi kezdetét. Az ebben résztvevni szándékozók beiratkozhatnak lakásán: *Erzsébet királyné körút 30. sz. a.* Tudomásvétel végett megjegyeztetik, hogy nagyobb számban jelentkezők esetén, helyszüke miatt esetleg a később jelentkezők nem vétethetnek fel. Előjegyzést elfogad *kis colonnera* is, ugy-szintén külön *boston curzusra* is. 3262

— Tombola a Központban. Ma, vasárnap este a Központi szálló éttermében fanyes tombola estély lesz, amelyen igen értékes tárgyak kerülnek kiorszólásra.

— Farkas Pál hangversenye. Négy estén át ritka élvezetben lesz része a zenekedvelő közönségnek. A Fehér Kereszt éttermében *Farkas* Pál, a főváros egyik legbiresebb cigányprimása játszik kitűnően fegyelmezett zenekarával. A mai estén ugy szólva teljesen megtöltötte az elkelt közönség a nagy éttermet és sokáig gyönyörködött a cigány-banda érzésteli, remek játékában

— Beretvás pastillát ajánlhatom minden-nemű fejfájásban szenvedő egyéneknek azon tulajdonsága teszi megbecsülhetetlenné, hogy dacára annak, hogy már e pastilla elmulasztja a fejfájást még 4 pastilla sem okoz semmi féle mellékületet. Dr. Ajtós kórházi főorvos. Lásd hirdetését.

— Mindennek az idő a legalaposabb próbája. Különösen áll ez a gyógyszerre nézve. Ha mérlegeljük, hogy a „Scott-féle Emulsió” 30 évnél hosszabb próbát állott ki, ugy tényleges jószágáról bizony meg lehetünk győződve. A „Scott-féle Emulsió” főleg csukamájolajból áll. Ezt azonban teljesen jó ízű és mindenkinél könnyen emészthető formában nyújtja. A „Scott-féle Emulsió” minden gyógyszerárban raktáron van.

— Takarékoskodni és gyorsan tőkét gyűjteni csak úgy lehet, ha nékülösnető filléreinket egy olyan pénzintézetnél helyezzük el, ahol a postatakarékpénztári kamatai jóval magasabb bűté kamatot kapunk; ezen célra ajánljuk az Aradi Hitelbank- és Takarékpénztár Részvénytársaságot (Salacz-utca 6. szám) Ezen intézetnél takarékoskodókat a legkisebb összegtől kezdve a legmagasabb összegig fogadnak hat százalék betétkamattal ellátásban. A betéteket bármikor felföldzés nélkül felszólíthatjuk vissza. 2711.

— Perzsa-szőnyegek. Perzsa-szőnyeg raktáram Szabadság tér 10. szám alatt megnyit. *Schwarz* Zsigmond. 3193.

— Legjobb minőségű teljes tejet házhoz szállít reggel és este, uterjét 22 liter árban az uradalmi tejgazdaság Utadon. Megrendelések báró Nopcsa Elek utadalmi központ irodájában Utadon vagy telefonon (Arad, 68. szám) eszközölhetők. 8240

— Likőr aromák kitűnő likőrök előállítására; — házilag — Vojtek és Weisznál. 191

— A legjobb márciusi kiviteli sör csak Schuch Ferenc Milleniumi sörsarnokában kapható. 1047

● A kiváló bér- és Bismarck gyógyforrás ●
SALVATOR
vese- és hólyagbetegségek, köszvényes, cukorbetegségek és krónikus bántalmaknál kiváló hatás.
Törvényes és vasmentes savanyúvíz.
● Kapható üveggyűjtőcsomagokban vagy a Bismarck-Lépcső
Salvator-forrás Völgységi Budapest, V. Rudolfsplatz 8. ●

TARKASÁGOK.

★

(*Akik tyukokkal fekszenek.*) Aradi rokonait jött látogatni a minap egy falusi asszony. Egyik közeli aradmegyei községből jött motoroson; este kilenckor érkezett és mindjárt felkereste rokonait.

Azok éppen akkor ültek vacsorához. A falusi asszony nagyon csodálkozott ezen és kérdezte is a ház urnőjét:

— Hogy lehet az, hogy ti este kilenckor kezdtek vacsorázni? Nálunk otthon a tyukokkal fekszenek az emberek!

Megezőlál ekkor az asztal mellett ülő kis leány:

— A tyukokkal? *Es nem lesz piszkos tőlük az ágy?*

★

(*A negyvenkét lóerejű autobusz*) Két iparos külsejű ember baktat a Szabadság-téren és nézi

a rohanó autobuszt. Előttük két uri formájú alak beszélget. Azt mondja az egyik:

— Kolléga ur nem tudja, hogy hány lóerejű egy-egy ilyen autobusz?

— 42 lóerejű.

Ezzel a két ember elsétált. Az iparos kinézé sűiek ott maradtak és egymásra néztek.

— Mondja csak, mi az, hogy 42 lóerejű? — kérdezte az egyik, amire a másik nagy bölcsen így felelt:

— Ez azt jelenti, hogyha ez a masina elakad, akkor 42 ló tudja csak eliadítani.

(*Különböleg ületek.*) Egy aradi bankigazgató dolgozó szobájában történt. Az előszobában szorongtak a klensek. Boldog volt, aki a direktorhoz előbb juthatott be a másiknál.

Egy kopott külsejű ember azt mondta a szolgának:

— Jelentsen be azonnal; nagyon fontos üzleti ügyben kell beszélnem az igazgató urral.

Az alakot beengedték.

— Mivel szolgálhatok? tudakolta a direktor. Könyörgő hangon szólt az idegen:

— Két nap óta nem ettem, valami könyöradományt kérek.

Az igazgató dühös lett:

— Mégis csak felháborító, hogy maga kéregetni jön és üzleti ügyben jelenteti be magát.

— Hát nagyon természetes, — felelte a kéregető — hogy üzleti ügyben jövök. Hiszen ez az én üzletem

EGYESÜLETI ÉLET.

— Az aradi turista egyesület külföldi utazásai.

— Ujtás a kirándulások körül. — Utazás takarékos létesítése.

— Az Aradi Közönség tudóstóljától. —

Arad, október 10

Utazni, utazni! Miért is van olyan varázserője ennek a fogalomnak, miért lobog örök lánggal olyan sokaknak a lelkében a vágy utána? Honnét az a sajtáságos erő, mely az embereket neki indítja az idegen világnak? ... Mert az utazásnak csodálatos buverije van a lélekre és testre, erkölcsre és szellemre egyaránt. Az utazás előnyeit legjobban ismerik és méltányolják a magasabb szellemi életet élő emberek és szomjas lélekkel indulnak utra, idegen földre és idegen emberek közé, hogy nagy lelki kincsekkel megrakodva érkezzenek vissza. Egy egy utazás után mindég meglepődtek vagyunk, utazásainkra egész életünkben kellemesen emlékezünk vissza. Azért olyan előrehaladottak az angolok és amerikaiak ... A magyar ember műveltségéhez és vagyonához arányitva keveset utazik. Csodálatos, hogy annak a nemzetnek fia, kiknek őseit szigorú törvényekkel kellett kényszeríteni, hogy nomád bolyongásaikkal felhagyjanak és állandó lakóhelyet építsenek, ma már szinte olyan törvényre szorultak, amely őket az utazásra köteleznél. Ha meg a magyar ember utazik, ügyetlenül utazik. A külföldön az a gyakorlat, hogy még a kisebb jövedelmű családok is bizonyos összeget naponként, vagy havonként félre raknak az évi utazásra Szórakozásra szánt költségvetésük keretében, tekintélyes helyet juttatnak az utazásra szükséges takarékoságnak is. Ezt az eléggé nem méltányolható, jó szokást ajánljuk mi is megszívlelésre a magyar közönségnek. Így jut majd erre pénz azoknak is, akik eddig az állítólagos „nem kerül nekünk arra” hibás elvéből elvonták maguktól a legnemesebb, legegészségesebb és legtanulságosabb szórakozást.

Ne tétovázzék, ha fáj a feje, hanem szonnal haaználjon Beretvás-pastillát

amely 10 percz alatt a legmakacsabb migráint és fejfájást elmulasztja. Kapható minden gyógyszerésznél. Készíti: Beretvás Tamás, gyógyszerész z. Kispesten. (3 doboznál ingyen postaszállítás.) 3711

**Óvakodjunk
utánzatoktól!**

COGNAC

vásárlásnál határozottan
gróf Keglevich István utódai Promontor
gyártmányait kérjük. 5810
Bel- és külföldön kizárólag díszoklevéllel kintüetve!!

Az aradi turis a egyesület a jövőre tervbe vette a külföldi társas utazások rendezését is, hova egyesek a nyelv, hely és szokások ismeretlensége miatt kevés vállalkozási kedvvel indulnak, annál is inkább, mert az egyedül utazás és a minden irányban tájékozatlanság nemcsak dupla költséget okoz, de több időt is igényel. Hogy mindezeket elkerülni lehessen, határozta el az aradi turista egyesület, hogy minden évben a külföldre is fog egyelőre egy, később több társas kirándulást rendezni. Ezen kirándulásokra utazási, ellátási, szállodai stb. kedvezményeket fog kieszközölni, mi által az utazások kényelmesen és kevés pénzzel lesznek megtehetőek. Gondoskodni fog az egyesület arról is, hogy a társaságot uti marsall kísérelje és minden tartózkodási ponton szakszerű vezetők álljanak rendelkezésre, miáltal ezen gondtól is megszabadulnak. Az egyesület az utazási költségek összegyűjtését is megkönnyíteni igyekszik az által, hogy e célra utazási takarékokat létesít, melynek igénybe vételével a kirándulásra jelentkező szinte észrevétel nélkül gyűjti össze azon összeget, amely egy nagyobb utazáshoz szükséges. És pedig oly formán, hogy a külföldi utazásokat már egy fél, vagy egy egész évvel korábban meghirdeti, hogy az utazási takaréka a részletek havonként befizethetők legyenek. Ez összeg fölött a betevő mindig rendelkezhet.

Az első ilyen nagyobb kirándulás 1909. május hó elejére az Adriára van tervezve és nyolc napig fog tartani.

A kirándulás Zágráb, Fiume, Abbázia, Lovrana, Ika, a lagunák mesés városa, Velence, Pádva, Triest, Miramar-Grignanó megtekintésére irányul. A kirándulás anyagát most dolgozza fel az egyesület és a kirándulás részletes programját már október hó folyamán megfogja ismertetni. A kirándulás az eddig nyert kedvezményeket tekintve kevés költséggel lesz megtehető. Kétségtelen, hogy erre sokan fognak jelentkezni.

A ki e tanulságos és kellemesnek ígérkező kirándulás iránt érdeklődik, az a turista egyesület irodájában minden felvilágosítást megszerezhet.

A második nagyobb kirándulás már hosszabb utat fog felölelni a következő pontokkal: Bukarest, Fekete-tenger, Konstantinápoly, Alexandria, Kairó, Gizéhi piramisok, Jeruzsalem, Betlehem, Jaffa és a Földközi tengeren át vissza.

A harmadik kirándulást a norvég fjordokra, Hammerfestre, a jégfokig, az északi fény hónapja fogják rendezni.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny közlése alapján —

Budapest, október 10.

Amerika 1/2-el magasabb, gyengén tartott árak.

A. árak 50 kilonként számítva:

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Buza áprillisa	12.06—12.07	12.06—12.07
Buza októberre	11.77—11.78	11.77—11.78
Zsö októberre	8.17—8.18	8.31—8.32
Rész októberre	9.63—9.64	9.76—9.77
Touzei májusra	7.42—7.43	7.42—7.42
Rész áprillisa	10.06—10.07	10.06—10.07
Zab áprillisa	8.51—8.52	8.56—8.57

Zárul 6 órakor:

Osztrák hitelrészvény . . . . . 928 —
Magyar hitelrészvény . . . . . 736 —

Gsenevész gyermekek

gyorsan egészségesekké válnak, ha a SCOTT-féle Emulsiót szedik. A javulás már az első adag használata után észlelhető.

A SCOTT-féle Emulsió

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módosított védjegyét — a halászt — kérjük figyelmesen megnézni.

oly édes mint a tejszín és a beteg szívesen veszi be és megemésztí még akkor is, ha a tejet visszautasítja. Köztudomású, hogy az orvosok az egész világon legmelegebben ajánlják a

SCOTT-féle Emulsiót.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 60 fillér. Kapható minden gyógyszertárban.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Immertelle. Bármikor szívesen vesszük a valószínűleg megfelelő érdekes tudósításait.

Amatőröknek. Felkérjük mindazon amatőr fényképezőket, akiknek valamilyen aktuális eseményről sikerült felvételeik vannak, szíveskedjenek azokat szerkesztőségünkbe beküldeni, az Aradi Közlöny képes nagy naptárában való reprodukálás céljából.

Üzses vidéki levelezőinknek. Szíveskedjenek a közegükben található mindennemű állami hivatalok hivatalnokainak névsorát lehetőleg rögtönösen közölni velünk. Szíveskedjenek ezenkívül a közéleti előjáróság névsorát, az ottani pénzügyesek tisztikarát, egyesületek, kaszinók, szövetkezetek tisztikarát velünk közölni. A tanítók és lelkészek nevét, a postakézelt nevét, az iparvállalatok és tulajdonosok felsorolását szintén sürgősen kérjük.

IDEGENEK ARADON.

— Október 10. —

Fehér Kereszt szálloda. Kelner Károly utazó Arad. — Dobai Károly huszáronkéntes Eperjes. — Juhász Herrik utazó Budapest. — Nutzk Ferenc utazó Budapest. — Adolf Lőrinc utazó Bécs. — Jekám Gusztáv utazó Nagyvárad. — Sasiek Károly közjegyző — Farkas Pál művész Budapest. — Weisz Nándor kereskedő Budapest. — Szkurka László gazdasz Fibi. — Fischer Samu utazó Bécs. — Kovács Félix kerékpáros Bécs. — Arany Dezső utazó Budapest. — Resenyi Samu kereskedő Bécs. — Franz Mariska kereskedő Bécs.

Központi szálloda. Lendvay Zoltán földbirtokos Szerbittele. — Mihály Béla utazó Budapest. — Heszler Vilmos magánzó Szabadka. — Friedmann Gyula birtokos neje Szolnok. — Adler Samu utazó Budapest. — Dentzl György utazó Budapest. — Rácz Imre mérnök Budapest. — Józsa László mérnök Budapest. — Szont Lajos utazó Budapest. — Komlós Arnold utazó Budapest. — Demkó Pál dr. kir. közjegyző Makó. — Bakay Dezső mérnök Kézdivásárhely. — Cserdás János ügyvéd Belényes. — Mészáros Fülöp utazó Budapest. — Erdély László gyógyszerész neje Belényes. — Papp János dr. ügyvéd Brád. — Lashenhausz Jakab utazó Bécs. — Tiegli Miksa utazó Bécs. — Spinek Emmanuel utazó Bécs.

Vass szálloda. Furdni R. cserépes Topánfalva. — Weisz Antal karmester és neje Temesvár. —

Grotzer Károly könyvelő Károlyfalva. — Pring Károly kereskedő Nagykikinda. — Pannonia szálloda. Petrovits Aurél magánzó Nagyatlak. — Povastein Lajos kereskedő Nagyszalonta. — Fizesseáni Miklós esperes Brassó.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1908. évi október hó 11-én:

Déltűn 3 1/2 órakor, fél helyárrakkal:

Ingyenélők.

Eredeti népszimű 3 felvonásban. Irtá: Vidor Pál. Zenéjét irták: Szentirmay Elemér és Serli Lajos.

SZEMÉLNEK:

Boros János	Polgár S.	Jani, fia	Hunyady J.
Mari, neje	Benkőné.	Kis Sári	Kállay Jolán.
Lujza, leánya	H. Körössy J.	Kováts	Faludy K.
Weiner Vilmos	Delly Lajos,	Wurm	Kulcsár L.
Balog Pista	Mártoufi R.	Stark	Leövey Leo.
Bódi Ferenc	Keszler Ede.	Varga	Ladiszlay J.
Eszter	K. Kápolnai.	Hordár	Várnay Jenő.
Fürge Döméné	Fol inusané.	Zsandár	Keller I.

Kezdete déltűn 3 és fél órakor.

Este 8 órakor, rendez helyárrakkal:

A) bérlet

A kis trafikos leány.

Vigjáták 3 felvonásban. Irták: Fiers és Calleval. Fordította: Molnár Ferenc.

S Z E M É L Y E K:

Mirande márk	Vár ay Jenő.	Laborét	Kulcsár L.
Monchablon	Leövey Leo.	Házmeister	Nagy Iván.
Urban	Delly Lajos.	Pekinas	Bánhid.
Lahirel	Polgár S.	Miguette	Hurmah J.
Pierre	Ajtay Ödön.	Grandiérné	Novák Irén.
Mongreben	Kertész D.	Periné	Benkőné.

Kezdete este 7 és fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Uj műsor.

Műsor 1908. október hó 11-én vasárnap:

1. Költőn fel 7 órakor. Bohózat. — 2. A hárfás nő. Életkép. — 3. Japán fantáziák. Látványosság. — 4. A kalap mint pénzszekrény. Kacagató. — 5. A bandita. Dráma. — 6. A cigányleány. Szenzáció. — 7. Szobrászat. Tanulmány. — 8. Levél Jézushoz. Megható. — 9. A kacsa. Bohózat.

Minden előadás alatt katonazené játszik — Cserkészés.

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

Előadások: Vasárnap és Ünnepnapokon déltűn 3 órától kezdve este 11 óráig.

Helyárak: I. hely 1 korona, II. hely 80 fillér, III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér és V. hely 20 fillér

NYILTTARTÁS

Bátorkodom az igen tisztelt hölgyközönség, úgy vevőim becses tudomására hozni, vonatkozással tett hirdetésemre, hogy budapesti, bécsi, párisi utazásomból visszaérkeztem és kérem a beszerzett áruk és divat megtekintése végett divattermet meglátogatni.

Tisztelettel:

Lázár Cz. divat-üzlete.

Tamás Gézáné.

ENERGIN

E G Y E G É S Z D O B O Z Á R A 2 5 0 K O R O N A N A

Kapható a gyógyszerárakban, de biztosan az

ENERGIN VÁLLALATNÁL PÉCSETT, mely 8 dobozt bérmentesen szállít.

Leghathathatósabb és legizletesebb hizláló és vértisztító szer!

Számos orvostanár és szaktekintély által kitűnő eredménnyel kipróbálva.

GYERMEKEKNÉL. Siettet a járást és fogzást, eloszlatja a mirigyeket és az ótvart — biztosítja a csontok és izmok ép fejlődését — javítja és rendezi az emésztést.

FELNŐTTEKNÉL. Utélérhetetlen vérképző, gyengélkedőknél erősítő és mirigyoszlató szer, — mellbajosoknál megszünteti az izzadást és elősegíti a gyógyulást.

Fehér Kereszt szálloda.

Budapest legkedveltebb zenekara Aradon.

Nagy áldozatok árán sikerült a főváros legkedveltebb zenekarát pár napi vendégszereplésre megnyernem;

FARKAS PALI

zenekar tulajdonos, személyes vezetésével ma és a következő 4 napon, a „Fehér Kereszt” szálloda télikerjében esténként 3258

hangverseny
szabad bemenettel,

melyre a n. é. közönség szíves pártfogását tisztelettel kérem

BRAUN GUSZTÁV,
szállodás.

„MINIMAX“

kézi tűzoltó készülék.

A jelenkor legbiztosabb tűzvédelmi eszköze.

Nélkülözhetetlen minden üzembn, intézetekben, szállodában, üzletekben, irodákban, lakásokban, gazdaságokban.

Egyszerű, feltétlen megbízható, mindenkor oltásra kész!

Az ár, súly és nagyság **Minimuma** az egyszerűség és használhatóság **Maximuma**.
1904. augusztus 1-étől 1908. január 1-éig hitelesen kimutatott 7642 többnyire igen komoly tüzet oltott. 21

Arajánlattal, prospektussal, mindennemű felvilágosítással készséggel szolgál:

Kneffel Károly és Fia

vaskereskedése és szénüzlete Aradon.

A „Magyar Minimax” gyár r. t. Arad- és Aradmegyei kizárólagos képviselője.

AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE HELYESZKÖZLŐ OSZTÁLYÁNAK

heti kimutatása.

Hivatalos helyiség Szabadság-tér 7. sz. l. em.

Telefon 294. sz.

Telefon 294. sz.

Hivatalos órák: délelőtt 9—1 óráig.

Vidéki megkeresésekre — azoknak, a kik a körnek nem tagjai — csak válaszbélyeg ellenében válaszolunk.

1908. október hó 10.

Keresünk:

Vidékre: 1 divat, 2 fűszer, 7 fűszer és vegyes, 8 fűszer, rőfös és rövid, 8 rőfös és divat 8 vas és fűszer, 2 kézmű szakmabeli magyar, román és részben német. tót és szerb nyelvismerettel bíró segédet, több tanoncot.

Ajánlunk:

Női irodai alkalmazottakat, kik az Aradi Kereskedők Köre női kereskedelmi tanfolyamot hallgatták, a gépirásban és levelező gyorsírásban jártasak, 2 könyvelőt, 1 irodistát, 1 pénztárosnőt, délutáni foglalkozásra az írógépkészítésben teljesen jártas ügyvédi irodába alkalmas ne irodatisztet, továbbá 8 fűszer és csemege, 4 vegyes, 2 kézmű. 9 divat, 2 rőfös, 1 rövid és fűszer, 3 rőfös és rövid, és 1 vas és fűszer szakmabeli segédet.

Az elhelyezés teljesen díjtalan; az Aradi Kereskedők Köre tagjai előnyben részesülnek.
AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE

HELYESZKÖZLŐ OSZTÁLYA

Klein Sándor, titkár 411

Keppich Zsigmond, igazgató.

3821

Számtalanszor bevált

MATTONI FÉLE
GISSHÜBLER
SÁVANYUVIZ

A tüdő egétesse húgykeménál és hólyagharagnál, mint a húgysavak mozgató szer.

Sápkór
Vérszegénység

a leghatásosabban leküzdhető a **Guberforrás** vízzel kezelt kúra által, mely könnyen emészthető természetes ársén, vasas viz. Orvosi legjobban ajánlja.

Kapható az összes gyógyszerárakban, drogeriákban és árványtisztító-kereskedésekben. Dr. Guberforrás.

5895

Steckenpferd-Liliom-tejszappan

a legkitűnőbb a bőrnek. 2275

Bergmann és Társa Drezda és Teschen a/E., volt és marad a napunkig becses elismerő levelek szerint a leghatásosabb gyógyszerpattanások ellen. A bőrt állandóan finoman puhán tartja és rózsaszínű teint ad neki. Darabja 80 fillérért kapható a gyógytárakban, drogeriákban, illatszerekkereskedésekben és borbélyüzletekben.

A következő

ujdonságok

érkeztek

KERPEL IZSÓ

80,000 kötetes

kölcsönkönyvtárába:

Dóczy L.: Carmela, Kis Murányvár, Mennyi? Fífine bosszuja, Egy vegyes házasság, Caine Hall: Az örök város, Nagy Irma: Bűnös éjszákak, Guits M.: Pipacsok, Corrad P.: A szeretők iskolája, Kock P.: Az após papa, Pakóts: Egy karrier története, Neera: Egy élet árán, Varsányi: Uria, tragédia. Gáspár Fer. dr.: V. Ausztrália, Csendes oceáni szigetek, Japán ország, Khina, Szibéria, VI. A tengerészet lovagkora, Daudet E.: A szerelem martírja, Alarcon: A földgolyó, A Norma fináléja, Amburus Zoltán: Leányok, asszonyok, Zsoldos: Barátom a huszárfőhadnagy, Nagy S.-né: A tisztartó leánya, Biró Lajos: Huszonegy novella, Lovik: Az arany polgár, Herczeg F.: Kaland, Kéry Gy.: Friss nyomok.

Németben: Ballestrem: May Karl: In den Cordillern, Die Dame in Gelb, Boy-Ed I.: Ein Echo, Zobelitz: Die Kinder des Herrn von Harthausen Wölfling-Adam: Meine Memoiren, Stilgebauer E.: Das Liebesnest, Conrad J.: Im Taifun, Böhme: Die graue Strasse, Bernhard Marie: Vogel Phönix, Michaelis Karin: Gyda, Marriot: Moderne Menschen, Westkirch L.: Kains Entführung, Klinkowström A.: Verlorene Liebesmüh, Nordau: Morganatisch, Vaudere J. de la: Die Stadt des Lächelns, Maiseroy René: Jette, die Probierramsell, Willy: Ein hässlicher Herr, Hirsch Ch. H.: Eva Tumarche und ihre Freunde,

Kölcsöndíj havi 1 kor. 20 fill, vagy kötetenkint fizetve 8 fillér.

A könyvek újak és tiszták!

Vidéki bérlek

is a legfigyelmesebb kiszolgálásban részesülnek.

A zenemű-kölcsöntárba

is meglepő szép

ujdonságok érkeztek!

Zenekölcsöntári díj havi 1 kor. 40 fill,

vagy füzetenként 14 fill.

Kunkel: Nagysád akar tölem kis babát? Ormay: Dicsértessék... Ha te engem, — ha én téged... Nincsen olyan barna leány, ... Huber: Magyar hősök, Fall: Szerencse malacz. Rubens: A hollandi leány, Haven: csavargó, — Strauss O.: A részeg leány, Haupt: Weibi, Weibi, Hetényi: Montignoso, Leár: Pikantérien, Baka-Baltz J.: Roccoco, Rozsa és pillangó, Baán: Gyónás, Pálinkás B.: Iluska csárdás és 4 magyar nóta, Kálmán: Tatárjárás.

A zenemű kölcsöntár 5-ik pótgjegyzéke is megjelent és ingyen kapható.

Egyes könyvek és egész könyvtárak vétele; könyvtárak kiegészítése és

berendezése.

KERPEL IZSÓ,

401

könyv-, zenemű és papírkereskedése Aradon.

Telefon 885. sz.

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régióknak bizonyult háziszor, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult kőszvényből, csúznál és meghűtéseknek, bedörzsöléséknél, sőt a sülőkben használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítások miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—50, K 1.40 és K 2.— és ügyszólván minden gyógyszerárakban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerára az „Arany oroszlánhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu. Mindennapi szétküldés.

BAKÁCS MIKSA angol női divattermék

a Minorita-palotában nyitotta meg. (Mezzanin.)

URSUS
a legököltebb rendszerű

BOBSAJTÓ

a 3-ik erőttel felülmúlja minden más szerkezetű sajtó nyomóképességét, ACZEL-csavar és kezezerkezettel, a must vasrészekkel nem érintkezik miáltal a bor megfeketedését kizárja, a törköly egy darabban kivethető.

Képes árlap pincefelszerelési cikkekről és borsajtókról ingyen és bérmentve. 2789

Tóth Gyula Debrecen.

1868 óta forgalomban.

Berger-féle Gyógy-kátrány-szappan,
mindennemű bőrkütegek

Berger-féle kátrány-kénszappan.

Berger-féle gycerin-kátrány-szappan

Berger-féle borax-szappan

Kapható minden gyógyszertárban és hasonló üzletben.

Nagyban: G. Hell & Comp., Wien I., Biberstr. 8.

Raktár Aradon: G. Földes Kelemen, Halás Árpád és Rossnay Mátyás gyógyszerész utánál, Vojtek és Weisz drogueriájában és kapható az összes hazai gyógyszerárakban. 1886

Tisztasága 30.000 koronával szavatoltatik.

A konyhában és házbán
mindent, ami egyáltalában mosható és tisztítható, csakis

Schicht szarvasszappanával

tisztítunk. Ez szappan évtizedeken át folytatott beható és lelkiismeretes tanulmányozásnak eredménye. Mosóereje rendkívüli, szavatolt tiszta és ment minden káros keveréktől. Gond nélkül használható tehát minden tisztítási célra, még ott is, hol közönséges szappan felmondja a szolgálatot vagy különös gondosság szükségesetlik.

Somatose
(Fleish-Eiweiss)

a legrövidebb idő alatt emeli az

erőt.

Kapható gyógyszertárakban és drogueriákban. 5877

A hölgyek tudják legjobban, mily fontos a szép üde arc, mily hatalom és kincs az, mily előnyökben részesül egy szép nő.

Szépnek lenni azonban nagy feladat, nem elegendő, hogy valaki csinos, fess, megnyerő külsejű és kedves legyen, hanem a legfontosabb, hogy az arcbőre tiszta legyen.

A nők tudják ezt és azért igen nagy gondot fordítanak az arcbőr ápolására és a szépség emelésére.

A Földes-féle Margit-Creme

A Földes-féle MARGIT-CREME páratlan és csodás arc-szépítő és a szépséget megőrző hatását mi sem bizonyítja fényesebben, mint azon körülmény, hogy a Wienben rendezett „Ausstellung für Moderne Gesundheits und Schönheits pflege“ nagy aranyérmét és díszoklevelet nyert.

A MARGIT-CREME, miként azt számos vegyvizsgálat igazolja, ment minden káros anyagtól és így az arcot bármily ideig használják is azt nemcsak nem rontja, hanem késő öreg korig ifjú üdeségében tartja meg.

Készítette:
Földes Kelemen gyógyszerész Aradon.
Kapható az egész világon. Ára 1 korona. 281

500 koronát fizetnek annak, akinek Bartilla-fogvizének használata mellett, üvege 80 III. valaha ismét fogfájást kap, vagy a szája bűzlök.

Bartilla A. Örökösöl, (B. Winkler) Wien, 19/1 Sommer-gasse 1. — Kapható Aradon minden gyógyszerárakban, különösen Földes Kelemennél, Deák Ferenc-utca 11. sz. és Rossnay Mátyásnál, Szabadság-tér. Kérjük mindenütt határozottan **Bartilla-féle** fogvizet. Hamisítványok feljelen. 161 díjaztatnak. 622

Megérkeztek az őszi divat újdonságok!

Brunner Béla
úri divat és különlegességek üzlete
Arad, Szabadság-tér 20.
(Ferry-utca sark, gróf Nádasdy-palota)

Ajánlja dusan felszerelt áruraktárát, hol a legszebb és legdivatosabb kalapok, ingek, gallérok, kézelők, nyakkendők, keztük, zseb-kendők, harisnyák, sétabotok és esőernyők, stb. kaphatók.

Nagy választék férfi sport és gyermek sapkákban!

Divatújdonság francia és olasz stilszer különlegességében.
Kamerl J. pécsi keztügyár főraktára.
Olcsó árak. Pontos kiszolgálás.
Viadéki megrendelések azonnal eszközöltetnek.

Szőlős kosarak
elküldéséhez igen praktikus, lyukasított

• czimke •

100 drb. 1 korona.

Kapható az **Aradi Nyomda Részv. Társaságnál**
Arad, József főherceg-ut 22. sz.

Nyomdánkban egy ügyes

kifutó fiu felvétetik.

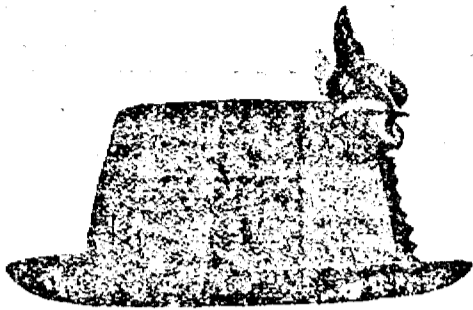
Bővebbet a kiadóhivatalban.

Ne mulassza el!

Meglepő szép őszi kalap ujdonságaimat kirakataimban vagy üzletemben megtekinteni.

Állandóan ujdonságok!

Elősmert jó áruk. Olcsó fix áruk.

Alapított 1860. Állami távbeszélő 218.

MÜNZI.

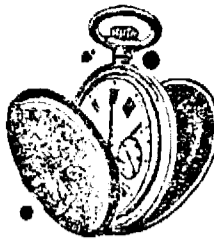
elsőrendű fehérmű, kalap és url divat üzlet

== ARAD. ==

Állami tisztviselők szállítója. — A cs. és kir. 38. gy. ezred tisztikarának szállítója. 171

Alkalmi vétel!

Gyönyörű

zseb óra

lánccal

csak 1 frt 70 kr.

80.000 drb. 3247

eladva, emiatt küldök egy gyönyörű, 36 óráig járó (nem 12 órás) Gloria ezüst Anker Romontoir órát valódi svájci szerkezettel, csinosan gravírozott kü sővel, másodperemutatóval és szép aranyozott vagy ezüstözött láncsal, pontosan jár csak 1 frt 70 kr.

Továbbá ajánlok egy valódi aranyozott 36 óráig járó Anker-Romontoir elsőrendű schweici órát aranyozott láncsal 2 frt. 50 krért minden óránál 3 évi írásbeli kezességet vállalok. Küldést utánvétel mellett eszközöl:

S. KOHANE schweici óragyár — kivitelei háza Krakkau No. 42.

Számos köszönőlevél és utánrendelés.

Meg nem felelő árukat a pénz visszadom.

Akar Ön nősülni?

Fel vagyunk natalmazva hölgyektől (köztük olyanok is, kik törvénytelen gyermekkel, vagy testi hibával bírnak) 5000 - 500.000 korona vagyonnal, hogy nekik megfelelő férjet keressünk. Csakis olyan urak, (ha vagyontalanok is) jelentkezzenek, akiknek komoly szándékuk van és mi sem áll utjában egy esetleges gyors házasságot kötni — az irjon a következő címre: **L. Schlesinger, Berlin 18**

Könyvkötészetünkben

egy ügyes fiu tanulóinak

3 korona kezdőfizetéssel

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalba.

6475 - 1908. kh. sz.

Hirdetmény.

Arad szab. kir. város törvényhatóságának 5694—150—1902. sz. alatt kelt jogerős határozata alapján, tekintettel a lényegesen megkisebbedett vásári területre figyelemmel a mézes-bábos iparosokat, hogy a Szabadság- és Andrásy-téren, valamint a József főherceg uton az eddigi szokásos nagy terjedelmű ponyva sátraikat többé fel nem állíthatják, hanem ezen sátrak helyett csakis legfeljebb 3 méter szélességű deszka vagy favázás ponyvasátraikat használhatnak.

Arad, 1908. évi szeptember hó 28-án.

Sarlot,
főkapitány.

17601—1908. kh.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. belügyminiszterium 61369—H/89. sz. alatt kelt intézkedéssel jóváhagyott 12657—884. sz. szabályrendelete alapján azon ház és telektulajdonosokat, kiknek házuk előtt a járda kövezet, vagy aszfalt burkolattal ellátva nincsen, felhívom telkeik előtt a gyalogjárót folyó évi november hó 30-ig terjedő idő alatt 1 1/2 méter, az ennél keskenyebb járdákat pedig egész szélességben és 15 cm. vastagságban homok réteggel akként látassék el, hogy a víz lefolyó árok vagy folyóka felé 5 centiméternyi eséssel birjon.

Köteles továbbá háztelek tulajdonos a gyalogjárók mellett elvezető vízlevezető árkot telke és háza utca vonalának hosszában a városi mérnöki hivatal által előírt utasítás és méret szerint kiásatni és azt tisztán tartani, nemkülönben köteles ezen vízlevezető árkon keresztül a kocsbéjáratnál hidat építeni s azt folyton jó karban tartani.

Kik ezen rendeletnek eleget nem tesznek, 4—50 koronáig terjedő pénzbírsággal büntetendők és ezen büntetésen felül az elmulasztott munka az illető költségére hivatalból fog eszközöltetni.

Tekintve, hogy a Maros vizállása ez idő szerint igen kicsiny, ajánlom, hogy a homok szükségletét az erre utaltak a nagyobb vizállás beállta előtt szerezzék be, mert azon szokásos védekezés, hogy a homokolás a magas vizállás miatt nem eszközölhető, figyelembe vételni nem fog.

Arad, 1908. évi szeptember hó 28-án.

Sarlot,
főkapitány.

27599—1908. szám.

Hirdetmény.

Közhirre tesszük, hogy az 1908. évről elkészített nyilvános számadásra kötelezett vállalatok adója után pótdadó kivetési lajstrom f. évi október hó 5-től a város adóügyi osztályánál 8 napi közzemlére van kitéve.

Erről az adóköteleseket azzal értesítjük, hogy netáni felszólalásukat, és pedig:

a) azon adózók, kik az illető kivetési lajstromban tárgyalt adónemmel már a múlt évben voltak megróva, a lajstrom kitételének napját.

b) azon adózók, kik a kivetési lajstromban megállapított adóval a kivetés évében első ízben rovatnak meg, adótartozásukat az adókönyvecskebe történt bejegyzését követő 15 nap alatt a városi tanácsnál előterjeszthetik.

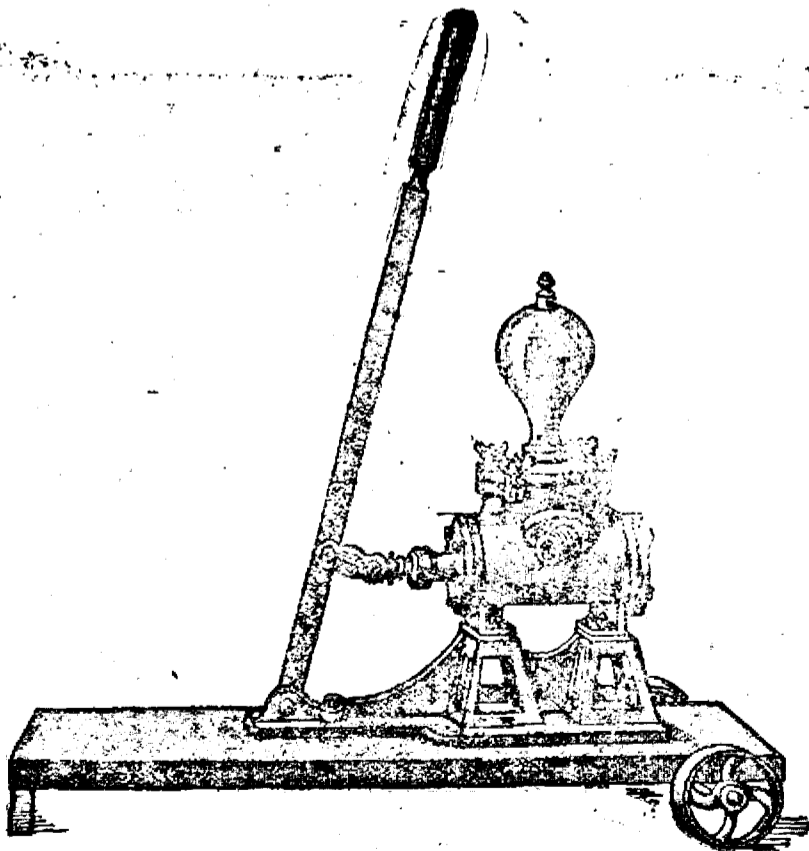
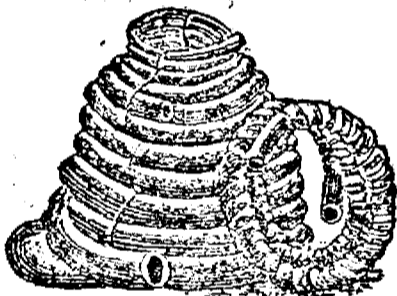
Arad, 1908. évi október hó 2-án.

A városi tanács.

Kovács Soma és Tsa. Arad,

gép, műszaki és pinczegazdászati eszközök gyári raktára.

Kühne E. mosoni gépgyáros kiz. képviselője.

461

Mabille, Borsajtók, Szőlőzuzók, Bogyózók, Kutak Szivattyúk, Tömlők!

Legolcsóbb, legjobb

bevásárlási forrás

háztartási szükségletek

fedezésére.

Ajánljuk:

Arcz-krémek
Illatszerek
Hölgyporok
Kölni vizek
Fogporok
Fogcremek

Ajánljuk:

Fogpaszták
Fogkefék
Szájvizek
Szappanok
Hajvizek
Szoba-illatok

VOJTEK ÉS WEISZ

drogueria és parfumeria nagykereskedése

ARADON.

Tisztviselők figyelmébe.

Az O. magy. I. ált. tisztviselőegylet kolozsvári képviselősege (Kolozsvár, Ferencz-József-ut 7.sz.)

nyugdíjjogosult állami-, megyei és városi tisztviselőknek, katonatiszteknek és nyugdíjasoknak mindennemű egyleti ügyben, ugyszintén

törlesztési kölcsön ügyekben

díjmentes utbaigazítással és tanácssal szolgál.

Válaszbélyeg csatolandó.

501

Most az alkalom

hogy a Nagyérdemű közönség

őszi szükségletét

u. m.: divatselymek, ujonnan érkezett őszi szövetek, francia flanellek, barchettek a legújabb mintákban, vászon és asztalnemű, férfi és női fehérneműek, szőnyeg, függöny, valamint az összes, a divatáru szakmába vágó cikkek közül

nagyon olcsón

beszerezhesse, miután hosszú évek óta fennálló női és férfi divatüzletemet új vállalatom miatt

feloszlatom.

Mindenki igyekezzen tehát saját érdekében

olcsó árainról meggyőződni.

Kiváló tisztelettel

2544

Nádlér Lajos,

Arad, Andrassy-tér 20. Fischer Eliz-palota.

Az összes üzleti berendezés eladó.

DEPILLOR

HAJVESZTÓ.

E csodáhatású szerrel minden oly helyről, a hol a hajnöves alkalmatlan, mint arc, nyak, kezek, azt egy pár perc alatt minden fájdalom nélkül eltávolítja. Ara utasítással 1 korona.

Tyúkszemétől

mindenki megszabadul

a Hajós-féle ANAGALLIN használatával. Nem piszkit, nem ragadós, kezelése igen egyszerű.

Ára utasítással 70 fillér.

Ovakodjunk az utánzatoktól. Csak olyan készítményt tessék elfogadni, ahol „Anagallin” szó látható.

Poloskák

kiirtására legjobb szer a

Phenolsav.

Még a petéket is kiirtja, a butorokat nem támadja meg.

Ára egy üvegnek 70 fillér.

Ideális, legjobb, legtartósabb amerikai

Gummi-óvszer

NEVER.

6 darab egy eredeti fémdobozban 2 korona.

A fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárban

241

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

Kitünő buzatermő fekete földek és kaszálók, olcsón, kedvező fizetési feltételekkel vásárolhatók 10-50-100 holdas darabokban.

A földek Biharmegyében, ÉRKESERÜ község határában Erselind vasúti állomás közelében, Székelyhid, Érmihályfalva, Diószeg városok térszomszédságában teküsznek, Debreczentől és Nagyvaradtól egy óra alatt elérhetők, kisholdanként 500 koronába kerülnek. Holdanként 100 korona készpénz en fizetendő, többi kölcsönrel fedezzük.

A föld azonnal, esetleg tavasszal vevő át. 5899

Bővebb felvilágosítást nyújt:

KLÁR ANDOR bankirodája DEBRECEN

és Bagamér község főjegyzője BAGAMÉR, Bihar megye.

Allandó jó kereset.

Szab. építési anyag elárúsítása céljából Arad vármegye területére képviselő kerestetik. 3230

Némi tőke vagy jó kezes és száraz raktárhelyiség szükséges.

Cím a kiadóhivatalban.

Albert Lajos

épület és bútort-asztalos
Petőfi-utca 10. szám.

Elvállal mindennemű

asztalos munkák, bolti berendezések készítését

a legszebb kivitelben a leggyorsabban és mérsékelt árak mellett.

Becsés pártfogásért eszedzik, tisztelettel

ALBERT LAJOS.

Hair regenerator.

Ártalmatlan készítmény, mely az ősz hajnak eredeti színét adja vissza. Nem festék, hanem a gyökerekre ható készítmény, melytől a haj puha selyem fényű és ugyanolyan színtű lesz, a mindez eredetileg volt, korpa képződés meg szűnik, ugyszintén a haj hullása is, nem piszkol.

Ára 3 korona. 21

Földes Kelemen
gyógyszertára Aradon.

Telefon 660. sz. Alapított 1889. évben.

Várhoi László

ur- és női cipész

Arad, Weitzer János-utca 2. sz.

(Kisrész-palota a léányiskolával szemben.)

Van szerencsém a t. helybeli és vidéki közönség figyelmét felhívni 18 év óta fennálló jó hírnévnek örvendő cipész-füzetemre. A bekövetkező téli időnyre beszeresem mindennemű bőrkülönlegességeket.

Az önkéntes uraknak figyelmüket felhívom, hogy lábbelit készítek mindennemű legyvernemhez a legjobb kivitelben előírás szerint. Az egyenruhásati egyletnek több év óta szállítója vagyok.

Visszamaradt cipők előnyös árban kaphatók. Rendelések 24 óra alatt eszköztetnek.

Kiváló tisztelettel

541 Várhoi László.

Minden jobb üzletben kapható.

Kérjünk Braun-féle

„Rózsa-crém“ cipőkenőcsöt,

mert az összes forgalomban levő gyártmányok között a

„Rózsa-crém“

conserválja a lábbelit, ellentétben más készítményekkel, melyek a bőrt kiszáritják és törékenynyé teszik. — Eddig is számtalan szakember elismerésével találkozott.

Egyedüli készítője

Braun N. A. Arad.

Ismételadók forduljanak bizalommal hozzám.

Negyedórán belül megszünteti a

Fejfájást

hirneves

Rozsnyai fejfájás elleni pastilla

1 darab 20 fillér. 6 darab ára 1 korona.

Páratlan hatása

gyomorerősítő-szer

a Rozsnyai-féle

Kárpáti gyomorcsépp.

Kapható csakis:

Rozsnyay Mátvás

gyógyszertárban

501

Arad, Szabadság-tér.

NIGRIN

legjobb

cipőtisztítószer

mely a legpompásabb fényt adja és a bőrt tartóssá teszi. Nigrin egészségi szempontból melegen ajánlható, mert Nigrin folytonos használatnál is a bőrt légmentesen el nem zárja, úgy hogy a láb kipárolgását nem akadályozza.

St. Fernolendt, csász. és kir. udvari szállító BÉCS.

Mindenütt kapható.

6004

Nem kell London. Nem kell Páris. Nem kell Bécs. Nem kell Budapest.

Aradon is lehet kapni!

A legkényesebb igényeknek is megfelelő mérték utáni

CIPŐKET

urak és hölgyek részére

SEELINGER UTÓDA

orthopéd és divat cipészetiében

ARAD, Szabadság-tér 4. szám.

Szűk körűde figyelmébe ajánlom orthopéd-gyógycipőimet, melyek megátalják a lábfejlejtést, Gyermekcipőket, ugyszintén felöltőcipőket, csizma cipőket, szűk körűde figyelmébe ajánlom el, amit számos tapasztalat tanúsít. Készítek a valódi amerikai forrású cipőket meg nem különböztethető tartós szűk körűde figyelmébe ajánlom el, amit számos tapasztalat tanúsít. B. megrendeléseket kérve teljes tisztelettel

SEELINGER UTÓDA 84A

Brecska Károly

Állami cipész tanfolyam szaktanítója

Zálogtárgyakról

zálogcédulákat, briliáns és gyémánt köveket, tört aranyat veszek.

Születési, névnap, nász és menyasszonyi ajándékok

arany, ezüst és

ékszertárgyakban

rendkívül olcsó árak mellett kaphatók.

Farkas J. Streicher

Arad, Tökölv-tér 1.

Nemcsak a honi, hanem a helyi ipart is pártoljuk!

Spanlang János

épület-, műlakatos- és mérlegkészítő műhelye
Arad, Flórián-utca 66. sz. (Saját házában.)

Ajánlja a n. é. helybeli és vidéki közönség figyelmébe szakszerűen és kitűnő munkaerővel berendezett

épület-, műlakatos és mérlegkészítő műhelyét

Elvállal minden e szakmájába vágó munkákat, u. m.: épületek felvasalását, takaréktűzhelyek, kapuk, erkélyek, folyosók, lépcsőzetek, sűrűcsiszolások, verandák, övtető és cimitáblák elkészítését, modern minták és izléses kivitelben. — Ugyszintén elvállalja mindennemű Meilinger-féle kályhák és szivattyus kutak szerelését, továbbá tizedes-, százas- és hid-mérlegek elkészítését bármely nagyságban a legutányosabb árak mellett. — Javítások mérsékelt árak mellett eszközöltetnek. Minden munkáért kezesesség vállalatik. — Minden munka személyes felügyeletem alatt készül. Kitűnő munka, pontos és szolid kiszolgálás. — A n. é. közönség szíves megbízását kérve, kiváló tisztelettel: Spanlang János, épület-, műlakatos és mérlegkészítő, Flórián-utca 66. sz. 1761

Tervezés és költségvetés díjmentesen készíttetik.

Benoid-gáz a legolcsóbb világítás

751

kastélyok villák, szanatóriumok, kórházak, hotellek, vendéglők, gyárak, laboratóriumok, állomások, kazánnyák templomok, iskolák, közönségek és kis városok részére

50 normálgyertyafényű láng óránként csak 1-6 fillérbe kerül!

Nem acetylen! Robbanás veszélye kizárva! Legegyszerűbb kezelés! Bel- és külföldi elismerő nyilatkozatok. Bel- és külföldi szabadalmak. Számos kitüntetés. Érdéklődőknek bővebb felvilágosítást ad:

Magyar Benoid-gáz Részvénytársaság

ARAD, Főcska-ut 13/14.

Telefonszám: 561.

Költségvetés ingyen, minden kötelezettség nélkül.

Telefonszám: 561.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Hírdetéseiket teljesen ingyen ad a kiadóhivatal:

József főherceg-ut 22. szám.
Telefon szám: 151.

Tudakozásukért kerjék a hirdetés alatt levő számokra hivatkozni.

Az apró hirdetések előre fizetendők.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban:

József főherceg-ut 22. szám.
Telefon szám: 151.

Ezen rovatban minden szó egyszeri beiktatásának ára 4 fillér, vastagabb betűhöz 5 fillér. — Cseledei kereső vagy cselédnek ajánló apró hirdetés 20 szögig 50 fillér, minden további szó 4 fillér. — Hirdetési levelezőlapok 55-60 fillérért és 1 koronáért kaphatók lapunk elárultó helyein.

A K I N E K

ismeretség híján

átosztásra,
szervezésre,
bizletvezetésre,
könyvelésre,
szegésre,
igényre,
gazdatisztára,
kulcsárra,
vencellőrra,
kerítésre,
kulcsárra,
gazdasszonyra
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy,
frodasszolgára,
pénzbeszedőre
házmesterre,
stb.-re
van szüksége.

A K I

bérbéradni kíván

hátokat,
széket,
vadászterü-
letek,
kocsit,
lovat,
halászatot,
telket,

A K I

eladni kíván

gyertyát,
szőveget,
szőveget,
szőveget,
gyömböcsőt,
szőveget,
üzletet,
műhelyt,
lakást stb.;
vagy

A K I

szőveget vétel vagy bérbéradni csele-
jából keresek;

A K I

amely állást betöltönni kíván: legbizac-
sabbban ér csélt, ha az

ARADI KÖZLÖNY
kis hirdetései
rovatait használja.

24 éves csinos,

barna önálló kereskedő nősülni
kérhet oly nőt, ki a szolid családi
otthont kedveli, némi hozomány-
nyal. Ki hajlandó ajánlatom elfo-
gadni, az írjon teljes című levelet
„Francz 22“ jelige alatt Aradi fő-
posta, postarészt. 3288

Házasság.

26 éves keresztyén, önálló üzlettel
bíró özvegy, nősülés céljából, némi
hozománynyal bíró fiatal özvegy,
vagy leány ismeretséget keresi.
Csak komoly s teljes címmel ellá-
tott ajánlatokat veszek figyelembe,
teljes diszkréció mellett.

Leveleket „Komoly 512“ jelige
alatt a kiadóhivatal továbbítja. 3287

Egy jóforgalmu korcsma,

fűszerüzlet tözsdével egybekötve,
hozzátartozó sarok házzal együtt
jutányos áron szabad kézből el-
adó. Értekezhetni lehet Vágóhid-
utca 11. sz. alatt. 3175

Használt könyvszekrényt

keresek megvételre. Deák Ferenc-
utca 33-34., I. em. 5. 3264

Alapos czimbalom tanítást ad

kezdőknek és haladóknak Flóra
János, ki az orsz. zeneakadémián
vizsgát tett. Lakása: Bérésényi-u.
29. szám. 3266

Tisztviselői étkezde

jól főző kosztadót keres. írásbeli
ajánlatok „8-10 személy“ jeligé-
vel a kiadóhivatalba küldendőek.
3257

Gyakornok felvétetik

havi 30 korona fizetéssel Münz I.
Arad, ural dívat üzletében. 3254

Eladó ház.

A Gizella-utca 9. sz. ház kedvező
feltételek mellett, elköltözés miatt
szabad kézből eladó. Értekezhetni
ugyanott. 3221

Kölgyek figyelmébe!

Szives tudomásul, hogy egy mo-
dern pársi módszer szerinti haj-
ápolási műtermet, villanyos gé-
pekkel felszerelve megnyitottam.
Nyitva d. u. 2 órától. Champoin
fejmosás. Midőn a m. - tisztelt
hölgyközönség szives pártfogását
és jóindulatát kérem, a leggyor-
sabb kiszolgálást biztosítva, vagyok
teljes tisztelettel F. Langer Fanny,
fodrásznő, Neuman-palota. 3255

Wesselényi-utca 38. számu,

részben még adómentes ház 5600
forintért eladó. Bővebbet ugyan-
ott. 3241

Ritka alkalom.

Előkelő ur ebédli berendezés,
tömör, keményfa butor olesón
eladó. Bővebbet Kemény Miksa ta-
nitónál. 3202

Írodatiszt,

néhány évi gyakorlattal bíró, azon-
nal felvétetik, német irályban jár
tasságu előnyben részesül. Aján-
lat a fizetési igény megjelölésével
a kiadóhivatalba „Szorgalmas íro-
datiszt“ jelige alatt adandó. 3261

Kereskedő segéd,

aki a fűszer-, vas- és rövidáru-
szakmát érti, azonnali belépésre
keresek. Weinberger Menyhért,
Csermő. 3260

Keresek 2 bádogos segédet,

aki a Kram munkát érti, ugyan-
ott jó erkölcsű fiu tanulónak élel-
mezéssel felvétetik. Weinberger
Menyhért, épület- és diszmű-bádo-
gos, Csermő. 3259

Eladó

a Damjanics-utca 18. számu ház
8400 koronáért, évi házbérbjövede-
lem 840 K. Bővebbet a tulajdo-
nosnál, Dauda ur, a gázgyárban.
3263

Ház eladás.

Az állomás közvetlen közelében
levő ház, melyben az Aranykerék
szálloda is van, mely áll 13 ven-
dégzsoba, egy borbélyüzlet és nagy
pincéből, kedvező feltételek mel-
lett, szabad kézből örök áron el-
adó. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Dszi blouse album,

a legújabb eredeti szabásmun-
kakkal, dus tartalommal 1-50 fillé-
rérthapható Ingusz I. és fia könyv-
kereskedésében Arad, Weitzer Já-
nos-utca. 201

Szesz-, gabona- és liszt-

szakmában jártas, a magyar, né-
met és román nyelvet beszélő rak-
tárnokot keresek. Írásbeli ajánla-
tok a fizetés megjelölésével és bi-
zonyítvány másolatokkal ellátva
„Ügyes 700“ jelige alatt a lap ki-
adóhivatalába intézendők. 3237

8-9 szobás lakás

a jövő évi május 1-ére bérbévé-
telre, vagy ennek megfelelő ház
megvételre kerestetik. Cím a ki-
adóhivatalban. 3252

Elvállalok

polgári iskolai tanulót, biztos si-
kerrel, csekély fizetésért, tanítani.
Bővebbet e lap kiadóhivatalában.
3249

Eladó

a belvárosban egy 2200 koronát
jövdelmező ház. Bővebbet e lap
kiadóhivatalában. 2662

Olcsó könyvek

antiquár hangjegyek és az összes
ujdonságok kaphatók Kerpel Izsó
könyv-, zenemű- és papirkereske-
désében Aradon. Ugyanott 80,000
kötetes kölcsönkönyvtár és zene-
műkölesznő-intézet. Telefon 335.
szám. 3161

Egy teljesen új pianino

jutányos áron eladó Neuman An-
tal zongorakészítőnél, József főher-
ceg-ut 6. szám. 2959

Meidinger kályha részek

beszerezhetők Juhász István laka-
tosmesternél Aradon, Telefon 480.
3191

Sok pénzt

kereshetnek ügyes üz-
letszerzők. Bővebbet a
kiadóban.

Levelező—Könyvelő

családi körülmények miatt álláso-
mat elhagyni kényszerülve, kere-
sek magam helyett jelenlegi állá-
somba, egy kereskedelmit végzett
keresztyén, gyakorlattal bíró leve-
lező-könyvelőt. Leveleket B. O.
alatt a kiadóba. 3242

Harisnya-kötőde

Andrássy-tér 20. (Fischer Eliz-pa-
lota) A n. é. közönség rendelkezé-
sére áll. 2696

Pörkölt szalonna,

légenszáritott, kapható Rauchbauer
Nándornál Ujszentannán 130 ko-
ronáért métermázsánként. 3111

Egy jó forgalmu,

rögen fenálló vendéglő a város
közepén más vállalat, miatt eladó.
Cím a kiadó hivatalban. 3101

Modern lakás,

4 szoba, háló fürke, fürdő szoba,
konyha kamara és egyéb kényel-
mes mellék helyiséggel kiadó nov.
1-re. Batthyány u. 23. I. em. 3196

Kilünő vadászfegyver.

Egy kétcsövű piper fegyver jótál-
lás mellett minden hozzátartozó-
val, álványnyal, diszkarddal együtt
jutányos árban eladó. Bővebbet a
kiadóhivatalban.

Sárga és fehér Orpington

olcsón kapható Ternyeynél, Ara-
don, Demeter-utca 92. 3214

Írodai gyakornok

kerestetik helybelli fűszer nagyke-
reskedésbe. Ajánlatok „fiatalember“
jeligére a kiadóhivatalba kéretnek.
3227

Alapos

ének és zeneoktatást

(a szinpadra lépőknek is)

ad

Zucker Berta kisasszony

aki a prágai zeneconservatoriumot
végezte. Fényes eredményeket ért
el oktatásával Berlinben és Sze-
geden, ahol évek hosszú során át
működött. 3261

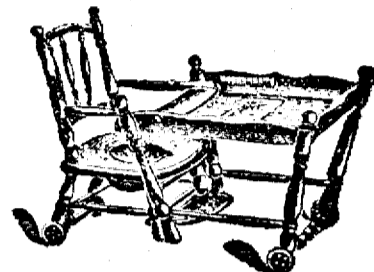
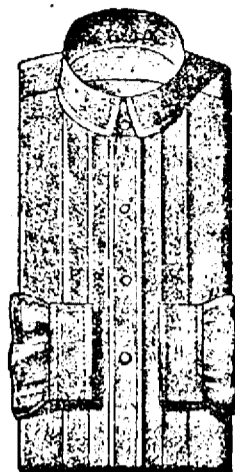
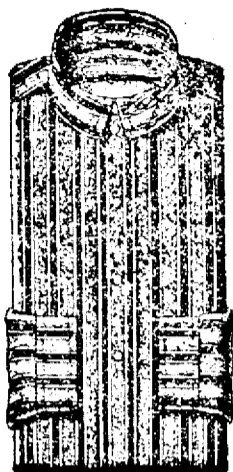
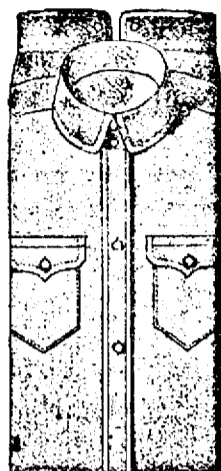
Értekezhetni lakásán, Deák Fe-
renc-utca 33. szám alatt.

FISCHER nagy áruháza

Arad, Szabadság-tér 12. sz.

1101

— Elismert legolcsóbb bevásárlási forrás. —

Szabadalmazott gyermek kocsik. Önműködő zárszerkezettel! Erős és tartós bükifából, finoman fényesen lakkolva, szerkezete egyszerűvel mint taláccsal és mint láccsal asztal átalakítható. Súlya 7 1/2 kg.

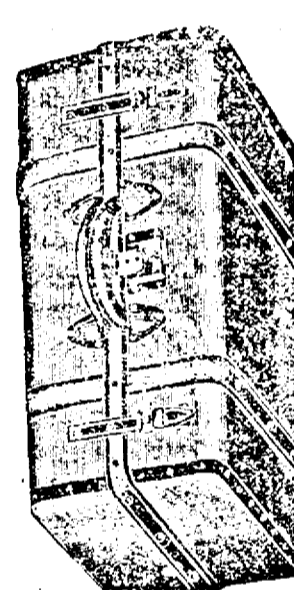
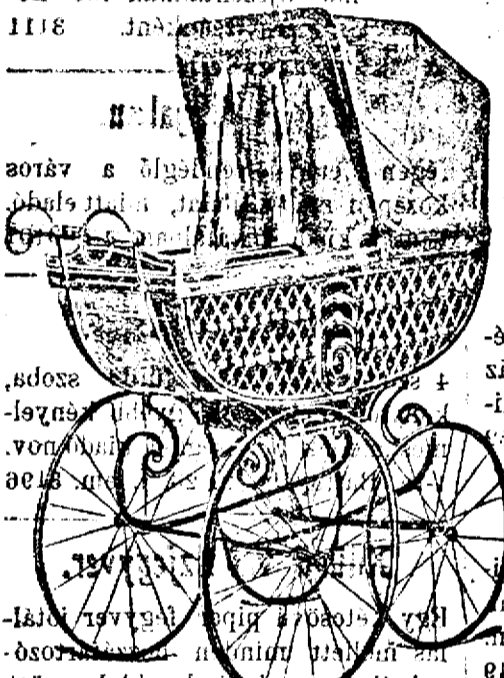
Férfi és fin nyári ing forint — 99 kr.

Jó mosó Levantin férfi Sport ing frt. 1.25.

Elegáns divatos francia Batist férfi Sport ing frt. 1.50.

Valódi angol Saphier férfi sport ing frt. 1.75.

Szabadalmazott gyermek Reformszék, nélkülözhetetlen minden gyermeknél. Ara frt. 6.50, 7.50, 8.50.

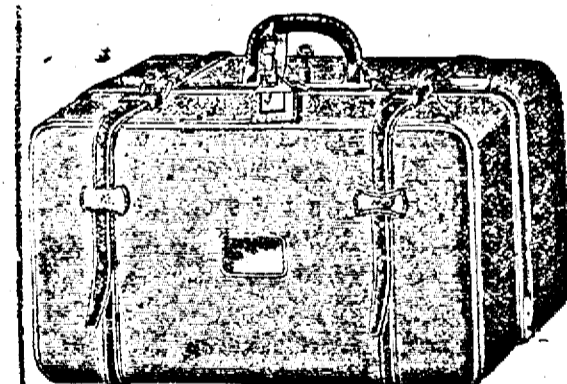
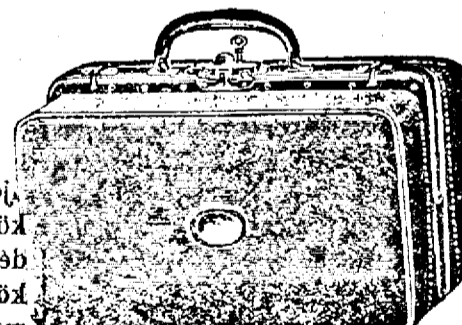
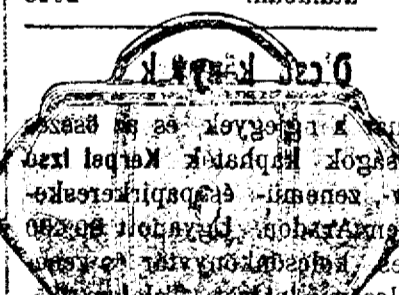
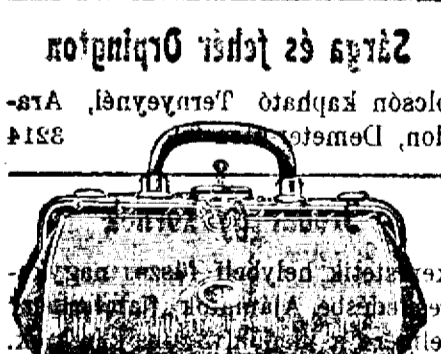

Elegáns és fin nyári ing forint — 99 kr.

Utazó Bőrönd, finom vitorlavászonból vagy fekete műbőrönd frt. 4.50, 5.50, 6.50

Utazó kofe barna vagy fekete bőr vás. önből frt. 1.50, 2.50, 3.50 f.

Gyermekkoszik nagy választékban frt 5. —, 6.50, 7.50, 8.50.

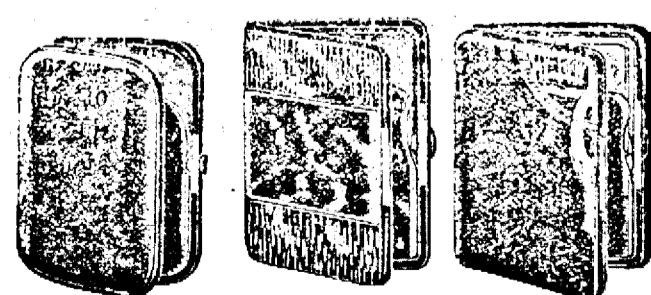
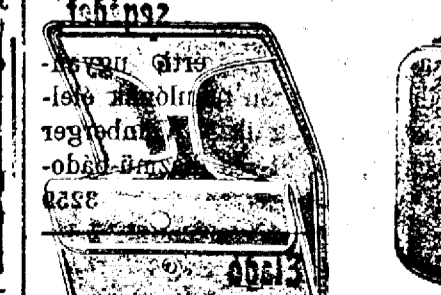
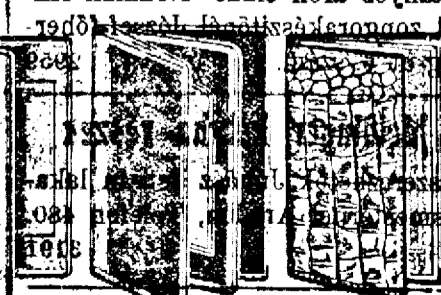

Kézi utazótáska frt. 2.25, 3.50, 4.50.

Utazó utazó utazó kézi táskák frt. 1. —, 1.25, 1.50, 1.75

Fekete bőr utazó kézi táskák frt. 2.50, 3.50, 4.50, 5.50.

Finom barna, valódi bőr kézi utazótáska elegáns kivitelben frt. 5-től 15-ig.

Kézi utazótáska frt. 2.25, 3.50, 4.50.

Utazó utazó utazó kézi táskák frt. 1. —, 1.25, 1.50, 1.75

Fekete bőr utazó kézi táskák frt. 2.50, 3.50, 4.50, 5.50.

Nagy választék valódi bőr cigaretták, szivar- és dohánytárczában frt. —.50, —.75, 1. —, 1.50, 2-ig.

Aradi nyomda és könyvnyomdaja. Nyomatott Kurzweil Janos es Társa budapesti festekgyarának festőkeivel.